

BUDŻETY

JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2010 R.

INFORMACJE

I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE

2011 Bydgoszcz

BUDŻETY

JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2010 R.

Opracowanie publikacji	Urząd Statystyczny w Bydgoszczy
pod kierunkiem	Wioletty Zwary
autorzy opracowania	Ewa Liminowicz, Bożena Małecka, Magdalena Miśko, – Wydział Opracowań Statystycznych pod kierunkiem – Małgorzaty Rybak
autorzy części: <i>Empiryczna ocena rozwoju powiatów i miast na prawach powiatu</i>	Wiesława Duży, dr Wiesława Gierańczyk – Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Redakcja techniczna, korekta, skład i grafika komputerowa, CD-ROM, Internet	Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Bożena Małecka, Adam Mańkowski, Magdalena Miśko, Jacek Pruski – Wydział Opracowań Statystycznych pod kierunkiem – Małgorzaty Rybak
Autorzy zdjęć z okładki	Paulina Olbryś, Pawmak

PRZY PUBLIKOWANIU DANYCH US
PROSIMY O PODANIE ŹRÓDŁA

ISSN 1899-5144

Publikacja dostępna również
na CD-ROM

Przedmowa

Mam przyjemność przekazać kolejną edycję publikacji Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy pt. „**Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r.**”, w której zaprezentowane zostały w szerokim ujęciu informacje o dochodach i wydatkach samorządów: gmin, powiatów, miast na prawach powiatu, a także województwa kujawsko-pomorskiego. W celu ułatwienia analizy danych tablice statystyczne zostały przygotowane w formacie XLS.

Zasadniczą część opracowania stanowią tablice statystyczne zawierające informacje o poziomie oraz strukturze dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego. W opracowaniu zamieszczono również tabelaryczne zestawienie ważniejszych danych o Kujawsko-Pomorskim na tle Polski oraz w retrospekcji za lata 1999–2010. Tegoroczna edycja publikacji została wzbogacona o informacje dotyczące dochodów i wydatków uzyskanych i poniesionych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych oraz finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych. Przedstawiono także szczegółowe dane o wydatkach według wybranych działów klasyfikacji budżetowej. Opracowanie zawiera *Uwagi metodyczne* opisujące źródło i zakres danych, podstawowe pojęcia oraz metodę analizy danych. Dane z zakresu finansów publicznych zostały poddane analizie, która została zamieszczona jako *Wyniki badań*. Graficzne uzupełnienie stanowią kartogramy i wykresy.

Oddając do rąk Państwa niniejsze opracowanie wyrażam nadzieję, iż okaże się ono wyczerpującym źródłem informacji o sytuacji finansów publicznych w województwie kujawsko-pomorskim i będzie pożyteczne przy podejmowaniu decyzji na różnych szczeblach samorządu terytorialnego. Uprzejmie prosimy o przekazywanie nam ewentualnych uwag i sugestii, które mogłyby przyczynić się do wzbogacenia treści kolejnych edycji publikacji bądź realizacji nowych opracowań.

p.o. Dyrektora
Urzędu Statystycznego

Wioletta Zwara

Preface

*I am pleased to present the next edition of Statistical Office in Bydgoszcz publication entitled **"Local self-government entities budgets in kujawsko-pomorskie voivodship in 2010"** presented in a wide scope information concern revenue and expenditure of self-government of: gminas, powiats, cities with powiat status as well as kujawsko-pomorskie voivodship. In order to facilitate data analysis statistical tables have been prepared in XLS format.*

An essential part of the publication constitutes statistical tables containing information about level and structure of revenue and expenditure of local self-government entities. The publication also contains a set of tables with major data of Kujawsko-Pomorskie on the background of Poland as well as in retrospection for years 1999-2010. This year's edition of the publication has been enriched with information concern revenue and expenditure received and incurred for the removal of the effects of natural disasters as well as financing and co-financing of EU programs and projects. The elaboration contains Methodological notes describing source and scope of data, basic terms and method of data analysis. Data on public finances were analyzed which was presented as Results of surveys. The graphical supplement are cartograms and charts.

Presenting this elaboration, I hope this will be a exhausting source of information about public finance situation in kujawsko-pomorskie voivodship and will be useful in making decision processes on various territorial division units. We would like to ask you to forward any comments and suggestions, which could contribute to enriching the content of following edition of publication or preparing new publications.

Acting Director
of the Statistical Office

Wioletta Zwara

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	
UWAGI METODYCZNE	
ZNAKI UMOWNE	
WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA	

CONTENTS

<i>PREFACE</i>	<i>3</i>
<i>METHODOLOGICAL NOTES</i>	<i>9</i>
<i>SYMBOLS</i>	<i>16</i>
<i>RESULTS OF SURVEYS – SYNTHESIS</i>	<i>17</i>

Tabl.
Table

I. Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego na tle kraju w 2010 r.	
Budżety jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca według województw w 2010 r.	
Budżety jednostek samorządu terytorialnego	
Zestawienie jednostek podziału terytorialnego w 2010 r.	
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2010 r.	
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2010 r.	
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2010 r.	
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2010 r.	
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego uzyskane i poniesione na usunięcie skutków klęsk żywiołowych według działów w 2010 r.	
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2010 r.	
Przychody i wydatki zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, rachunków dochodów własnych oraz funduszy celowych jednostek samorządu terytorialnego w 2010 r..	

I. Local self-government entities budgets

<i>Local self-government entities budgets of kujawsko-pomorskie voivodship on the background of the country in 2010</i>	<i>1</i>
<i>Local self government entities budgets per capita by voivodships in 2010</i>	<i>2</i>
<i>Budgets of local self-government entities</i>	<i>3</i>
<i>List of territorial division units in 2010</i>	<i>4</i>
<i>Revenue of local self-government entities budgets by types in 2010</i>	<i>5</i>
<i>Expenditure of local self-government entities budgets by types in 2010</i>	<i>6</i>
<i>Revenue of local self-government entities budgets by divisions in 2010</i>	<i>7</i>
<i>Expenditure of local self-government entities budgets by divisions in 2010</i>	<i>8</i>
<i>Revenue and expenditure of local self-government entities budgets received and incurred for the removal of the effects of natural disasters by divisions in 2010</i>	<i>9</i>
<i>Revenue of local self-government budgets for the financing and co-financing of EU programs and projects in 2010</i>	<i>10</i>
<i>Revenue and expenditure of budgetary establishments, auxiliary units, own income account and appropriated funds of local self-government entities in 2010</i>	<i>11</i>

II. Budżety gmin w 2010 r.

Dochody budżetów gmin według rodzajów
Wydatki budżetów gmin według rodzajów
Dochody budżetów gmin według działów
Wydatki budżetów gmin według działów
Wydatki budżetów gmin według rodzajów i działów
Wydatki budżetów gmin na oświatę i wychowanie
Wydatki budżetów gmin na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
Wydatki budżetów gmin na transport i łączność, gospodarkę mieszkaniową, gospodarkę komunalną i ochronę środowiska
Wydatki budżetów gmin na ochronę zdrowia
Dochody i wydatki budżetów gmin uzyskane i poniesione na usuwanie skutków klęsk żywiołowych
Dochody budżetów gmin na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Budżety gmin na 1 mieszkańca

II. Gminas budgets in 2010

Revenue of gminas budgets by types	1
Expenditure of gminas budgets by types	2
Revenue of gminas budgets by divisions	3
Expenditure of gminas budgets by divisions	4
Expenditure of gminas budgets by types and divisions	5
Expenditure of gminas budgets on education	6
Expenditure of gminas budgets on social assistance and other tasks in sphere of social policy	7
Expenditure of gminas budgets on transport and communication, dwelling economy, municipal economy and environmental protection	8
Expenditure of gminas budgets on health care	9
Revenue and expenditure of gminas budgets received and incurred for the removal of the effects of natural disasters	10
Revenue of gminas budgets for the financing and co-financing of EU programs and projects	11
Gminas budgets per capita	12

III. Budżety powiatów w 2010 r.

Dochody budżetów powiatów według rodzajów
Wydatki budżetów powiatów według rodzajów
Dochody budżetów powiatów według działów
Wydatki budżetów powiatów według działów
Wydatki budżetów powiatów według rodzajów i działów
Wydatki budżetów powiatów na oświatę i wychowanie
Wydatki budżetów powiatów na ochronę zdrowia, pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej

III. Powiats' budgets in 2010

Revenue of powiats budgets by types	1
Expenditure of powiats budgets by types	2
Revenue of powiats budgets by divisions	3
Expenditure of powiats budgets by divisions	4
Expenditure of powiats budgets by types and divisions	5
Expenditure of powiats budgets on education	6
Expenditure of powiats budgets on health care, social assistance and other tasks in sphere of social policy	7

Tabl.
Table

Dochody i wydatki budżetów powiatów uzyskane i poniesione na usuwanie skutków klęsk żywiołowych	<i>Revenue and expenditure of powiats budgets received and incurred for the removal of the effects of natural disasters</i>	8
Dochody budżetów powiatów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	<i>Revenue of powiats budgets for the financing and co-financing of EU programs and projects</i>	9
Budżety powiatów na 1 mieszkańca	<i>Powiats budgets per capita</i>	10
IV. Budżety miast na prawach powiatu w 2010 r.	<i>IV. Cities with powiat status budgets in 2010</i>	
Dochody budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów	<i>Revenue of cities with powiat status budgets by types</i>	1
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets by types</i>	2
Dochody budżetów miast na prawach powiatu według działów	<i>Revenue of cities with powiat status budgets by divisions</i>	3
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu według działów	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets by divisions</i>	4
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów i działów	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets by types and divisions</i>	5
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na oświatę i wychowanie	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets on education</i>	6
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets on social assistance and other tasks in sphere of social policy</i>	7
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na transport i łączność, gospodarkę mieszkaniową, gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets on transport and communication, dwelling economy, municipal economy and environmental protection</i>	8
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na ochronę zdrowia	<i>Expenditure of cities with powiat status budgets on health care</i>	9
Dochody i wydatki budżetów miast na prawach powiatu uzyskane i poniesione na usuwanie skutków klęsk żywiołowych	<i>Revenue and expenditure of cities with powiat status budgets received and incurred for the removal of the effects of natural disasters</i>	10
Dochody budżetów miast na prawach powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	<i>Revenue of cities with powiat status budgets for the financing and co-financing of EU programs and projects</i>	11
Budżety miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca	<i>Cities with powiat status budgets per capita</i>	12

WYKRESY I MAPY	CHARTS AND MAPS	Str. Page
Struktura budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r.	<i>Structure of local self-government entities budgets of kujawsko-pomorskie voivodship in 2010</i>	17
Struktura budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2010 r.	<i>Structure of local self-government entities budgets by types in 2010</i>	18
Budżety jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2010	<i>Local self-government entities budgets in 1999-2010</i>	18
Wydatki inwestycyjne budżetów jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2010	<i>Investment expenditure of local self-government entities budgets in 1999-2010</i>	19
Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2010 r. (według rodzajów i działów)	<i>Structure of local self-government entities revenue in 2010 (by types and divisions)</i>	20
Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2010 r. (według rodzajów i działów)	<i>Structure of local self-government entities expenditure in 2010 (by types and divisions)</i>	21
Dochody budżetów gmin w 2010 r.	<i>Revenue of gminas budgets in 2010</i>	22
Wydatki budżetów gmin w 2010 r.	<i>Expenditure of gminas budgets in 2010</i>	25
Struktura wydatków budżetów gmin na oświatę i wychowanie w 2010 r.	<i>Structure of expenditure of gminas budgets on education in 2010</i>	26
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem według powiatów w 2010 r.	<i>Share of investment expenditure in total expenditure by powiats in 2010</i>	29
Budżety powiatów i miast na prawach powiatu w 2010 r. (dochody i wydatki)	<i>Powiats and cities with powiat status budgets in 2010 (revenue and expenditure)</i>	30
Struktura budżetów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2010 r. (dochody i wydatki)	<i>Structure of cities with powiat status budgets by types in 2010 (revenue and expenditure)</i>	32
Udział wydatków majątkowych w budżetach miast na prawach powiatu w 2010 r.	<i>Share of property expenditure of cities with powiat status budgets in 2010</i>	33
Dochody budżetu samorządu województwa kujawsko-pomorskiego na tle innych województw w 2010 r.	<i>Revenue of self-government kujawsko-pomorskie voivodship budget on the background of the other voivodships in 2010</i>	35
Budżety samorządów województw na 1 mieszkańca w 2010 r. (dochody i wydatki)	<i>Self-government voivodship budgets per capita in 2010 (revenue and expenditure)</i>	36
Budżety jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca według województw w 2010 r.	<i>Local self-government entities budgets per capita by voivodships in 2010</i>	38

UWAGI METODYCZNE

I. Źródła i zakres danych

Dane statystyczne zawarte w niniejszej publikacji dotyczą dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego, tj. gmin, powiatów i miast na prawach powiatów oraz województwa samorządowego w 2010 r. oraz wybrane dane w retrospekcji za lata 1999-2010.

W tablicach publikacyjnych dotyczących dochodów i wydatków gmin oraz powiatów dane podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, które przedstawiono w osobnych tablicach. Dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. Powyższa uwaga dotyczy również funduszy celowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych tych jednostek.

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowiły:

- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2010 r. Nr 80, poz. 526, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2010 r. Nr 20, poz. 103);
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010 r. Nr 38, poz. 207, z późn. zm.).

Budżety gmin, miast na prawach powiatów, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia.

Dane dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań wprowadzonych rozporządzeniami Ministra Finansów:

- Rb-27S – roczne sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,
- Rb-28S – roczne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,

- Rb-30 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych zakładów budżetowych,
- Rb-31 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych gospodarstw pomocniczych,
- Rb-32 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych środków specjalnych,
- Rb-33 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych funduszy celowych nie posiadających osobowości prawnej,
- Rb-34 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych dochodów własnych jednostek budżetowych i wydatków nimi finansowanych.

Dane prezentowane dla województwa, powiatów i gmin odpowiadają poziomowi 2, 4, 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2000 r. (Dz. U. Nr 58, poz. 658, z późniejszymi zmianami). NTS opracowana została na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)*, obowiązującej w krajach Unii Europejskiej.

II. Objasnienia podstawowych pojęć

Na **dochody gmin** składają się:

1) dochody własne, tj.:

- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości:
 - 36,94 % w 2010 r. wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze gminy,
 - 6,71 % w 2010 r. wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę na obszarze gminy;
- wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj. podatek rolny, podatek leśny, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacony w formie karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek od czynności cywilnoprawnych (wyodrębniony z opłaty skarbowej od 2001 r.);
- wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np. skarbowej, eksploatacyjnej, targowej;
- dochody z majątku gminy, w tym dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze;
- pozostałe dochody, np. środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł, opłaty administracyjne, opłaty miejscowe, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki od nieterminowo wnoszonych należności stanowiących dochody gminy, dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe gminy oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, spadki, zapisy i darowizny, dochody z kar pieniężnych i grzywien, 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;

- 2) dotacje celowe:
 - z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - realizowane na podstawie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego,
 - dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych;
- 3) dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich;
- 4) subwencja ogólna dla gmin, złożona z części:
 - wyrównawczej, finansującej świadczenia z pomocy społecznej oraz zmniejszającej dysproporcje poziomu dochodów gmin,
 - oświatowej, w tym na utrzymanie publicznych szkół podstawowych i gimnazjów, kształcenie i odprawy nauczycieli,
 - równoważącej przyznawanej gminom w związku z przekazaniem dodatkowych zadań z zakresu pomocy społecznej (np. dodatki mieszkaniowe),

Na **dochody powiatu** składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości :
 - 10,25 % w 2010 r. wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze powiatu;
 - 1,40 % w 2010 r. wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych, posiadających siedzibę na obszarze powiatu (wprowadzony po raz pierwszy od 2004 r.);
 - dochody z majątku powiatu, w tym z najmu i dzierżawy;
 - pozostałe dochody, np. środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki od nieterminowo wnoszonych należności stanowiących dochody powiatu, dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe powiatu oraz wpłaty od powiatowych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, spadki, zapisy i darowizny, dochody z kar pieniężnych i grzywien, 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
- 2) dotacje celowe:
 - z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - realizowane na podstawie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego,
 - dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych;
- 3) dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich;
- 4) subwencja ogólna dla powiatów, złożona z części:
 - wyrównawczej,

- oświatowej, w tym na utrzymanie publicznych szkół ponadpodstawowych, szkolnictwa specjalnego oraz placówek całodobowego pobytu uczniów (bursy, internaty), dokształcanie i odprawy nauczycieli,
- równoważącej przyznawanej gminom w związku z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zróżnicowaniem sieci dróg powiatowych,
- rezerwy na uzupełnienie subwencji ogólnej.

Na **dochody miast na prawach powiatu** składają się dochody części gminnej i dochody części powiatowej (opisane jak wyżej) ponieważ miasta na prawach powiatu realizują zarówno zadania gminne jak i powiatowe.

Na **dochody województw samorządowych** składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości:
 - 1,6 % w 2010 r. wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na obszarze województwa
 - 14,75 % w 2010 r. wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych, posiadających siedzibę na obszarze województwa;
 - dochody z majątku województw, w tym z najmu i dzierżawy;
 - pozostałe dochody, w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki od nieterminowo wnoszonych należności stanowiących dochody województwa, dochody uzyskiwane przez wojewódzkie jednostki budżetowe oraz wpłaty od wojewódzkich zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, spadki, zapisy i darowizny, dochody z kar pieniężnych i grzywien, 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
- 2) dotacje celowe:
 - z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej;
 - realizowane na podstawie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego,
 - dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych;
- 3) dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich;
- 4) subwencja ogólna, złożona z części:
 - wyrównawczej,
 - oświatowej, przeznaczonej głównie na utrzymanie publicznych szkół ponadpodstawowych i specjalnych o zasięgu regionalnym lub wojewódzkim, ośrodków metodycznych, kolegiów nauczycielskich, placówek dokształcania i doskonalenia nauczycieli, bibliotek publicznych,
 - regionalnej przyznawanej na uzupełnienie dochodów województw o niższej wydajności fiskalnej, ze względu na różnice potencjału gospodarczego, gęstości zaludnienia,
 - rezerwy na uzupełnienie subwencji ogólnej.

Na **wydatki jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

- 1) wydatki majątkowe, w tym inwestycyjne,
- 2) wydatki bieżące, do których zalicza się:
 - dotacje, w tym dla zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i funduszy celowych,
 - świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym:
 - wynagrodzenia (w tym osobowe),
 - pochodne od wynagrodzeń (składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy),
 - zakup materiałów i usług,
 - wydatki na obsługę długu publicznego,
 - wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji.

Wyróżnia się następujące **formy organizacyjno-prawne** w jednostkach działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r.:

- 1) jednostki budżetowe rozliczające się metodą brutto, których wydatki w całości pokrywane są z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a dochody stanowiły dochody tych budżetów,
- 2) zakłady budżetowe oraz gospodarstwa pomocnicze, rozliczające się metodą netto, których rozchody pokrywane były z przychodów własnych z tytułu prowadzenia działalności, uzupełnianych w razie konieczności dotacjami przedmiotowymi z budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) fundusze celowe tworzone na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim, zasilane ze ściśle określonych źródeł, finansujące konkretne, zdefiniowane zadania. W 2010 r. funkcjonowały następujące fundusze celowe:
 - Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych,
 - Powiatowy i Wojewódzki Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym,
 - Gminny, Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

UWAGA:

Przy przeliczaniu dochodów i wydatków na 1 mieszkańca przyjęto liczbę ludności według faktycznego miejsca zamieszkania w dniu 30 VI.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy z niższych poziomów klasyfikacji mogą się różnić – z tytułu zaokrągleń – od wielkości „ogółem” na wyższych poziomach klasyfikacji. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych.

III. Metoda analizy danych

Cel badania

Celem analizy zamieszczonej w części II „Wyników badań – Syntezy” jest empiryczna ocena sytuacji jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego w ujęciu powiatowym (NTS 4) w 2010 r. opartego na wynikach finansowych tych jednostek. Efektem założonego celu jest budowa syntetycznych wskaźników względnego poziomu rozwoju, a także nadanie rang (pozycji) dla każdego powiatu bądź miast na prawach powiatu. W ten sposób można zaobserwować trwałą przewagę powiatu nad innymi powiatami, lub dystans, jaki dzieli dany powiat od pozostałych.

Etapy analizy

Analizę dla województwa kujawsko-pomorskiego przeprowadzono w oparciu o rzeczywiste dane empiryczne charakteryzujące budżety powiatów. Badanie zostało przeprowadzono w trzech etapach. Pierwszym etapem był wybór cech diagnostycznych. Wszystkie budżety powiatów i miast na prawach powiatu zostały opisane przez następujące zmienne:

- x_1 – dochody na 1 mieszkańca w zł,
- x_2 – udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów,
- x_3 – udział wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w ogólnej kwocie dochodów,
- x_4 – udział w dochodach z podatku dochodowego od osób prawnych w ogólnej kwocie dochodów,
- x_5 – relacja wydatków inwestycyjnych do ogólnej kwoty dochodów,
- x_6 – saldo dochodów i wydatków na 1 mieszkańca w zł,
- x_7 – wydatki na 1 mieszkańca w zł,
- x_8 – udział wydatków na wynagrodzenia w ogólnej kwocie wydatków,
- x_9 – udział wydatków na składki ubezpieczeń społecznych i Fundusz Pracy,
- x_{10} – udział wydatków bieżących na zakup materiałów i usług w ogólnej kwocie wydatków,
- x_{11} – udział wydatków dotyczących obsługi długu publicznego w ogólnej kwocie wydatków,
- x_{12} – udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków,
- x_{13} – wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w zł.

Drugim etapem badania, ze względu na nieporównywalność zmiennych diagnostycznych było dokonanie normalizacji. Wśród zmiennych diagnostycznych, ze względu kierunek wpływu na badane zjawisko wyróżnia się stymulanty, destymulanty i nominanty.

Stymulanty to zmienne, których wzrost wartości świadczy o pożądanym rozwoju badanego zjawiska złożonego.

Destymulantami nazywamy zmienne, których wzrost świadczy o niepożądanym rozwoju badanego zjawiska złożonego.

Nominanty to zmienne, które charakteryzują się określonym poziomem nasycenia – wzrost do pewnego poziomu determinuje wzrost badanego zjawiska, a wzrost powyżej wartości nominalnej powoduje spadek mierzonego zjawiska.

Zmienne diagnostyczne wyrażone są za pomocą różnych jednostek (mian), a więc bezpośrednie ich porównanie jest niemożliwe. Wszystkie zmienne zostały przekształcone do postaci cech znormalizowanych według wzorów¹

– dla stymulant:

$$x_{ijt}^* = \frac{x_{ijt} - \min\{x_{ijt}\}}{\max_i\{x_{ijt}\} - \min\{x_{ijt}\}},$$

– dla destymulant:

$$x_{ijt}^* = \frac{\max\{x_{ijt}\} - x_{ijt}}{\max_i\{x_{ijt}\} - \min\{x_{ijt}\}},$$

gdzie:

x_{ijt}^* – normalizowana wartość zmiennej X_j dla obiektu O_i w okresie t , gdzie $k = 13$,

x_{ijt} – wartość zmiennej X_j dla obiektu O_i w okresie t .

W fazie budowy syntetycznego miernika rozwoju nie uwzględniono wag dla zmiennych. Miernik został pomnożony przez 100, znajdować się będzie w przedziale [0,100]. Wskaźnik rozwoju jest wypadkową wielu zmiennych. Zatem zmienna syntetyczna ma postać:

$$w_{it} = \frac{100}{k} \sum_{i=1}^k x_{ijt}^*,$$

gdzie:

w_{it} – wartość zmiennej syntetycznej W dla obiektu O_i ($i = 1, \dots, 23$) w okresie t ,

x_{ijt}^* – normalizowana wartość zmiennej X_j dla obiektu O_i w okresie t , gdzie $k = 13$.

Konstruowanie miernika syntetycznego stosowane jest głównie w sytuacjach gdy cechy diagnostyczne są mierzalne, tak więc pomiar wartości jest prowadzony na skali ilorazowej. Miernik ten jest wielkością syntetyczną będącą wypadkową wszystkich zmiennych. Stosowany jest do porządkowania liniowego.

Trzecim etapem przeprowadzonej analizy jest pogrupowanie wskaźników względnego poziomu rozwoju powiatów na 4 grupy, przy wykorzystaniu metody 3 średnich. Grupy ustalono w oparciu o średnią wartość mierników wszystkich powiatów – \bar{w} . Dla wartości wyższych od średniej \bar{w} obliczamy średnią arytmetyczną \bar{w}_1 , średnią arytmetyczną dla mierników mniejszych od \bar{w} otrzymując \bar{w}_2 .

¹ Kolenda M., *Taksonomia numeryczna. Klasyfikacja, porządkowanie i analiza obiektów wielocechowych*, Wydawnictwo AE Wrocław, 2006

Wartości mierników syntetycznych znalazły się w następujących grupach:

- I grupa (wysoki poziom rozwoju) – $w_i > \overline{w}_1$,
- II grupa (średni poziom rozwoju) – $\overline{w} < w_i \leq \overline{w}_1$,
- III grupa (niski poziom rozwoju) – $\overline{w}_2 < w_i \leq \overline{w}$,
- IV grupa (bardzo niski poziom rozwoju) – $w_i \leq \overline{w}_2$.

ZNAKI UMOWNE

Kreska	(–)	– zjawisko nie wystąpiło
Zero	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
Kropka	(.)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Znak	(x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
„W tym”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

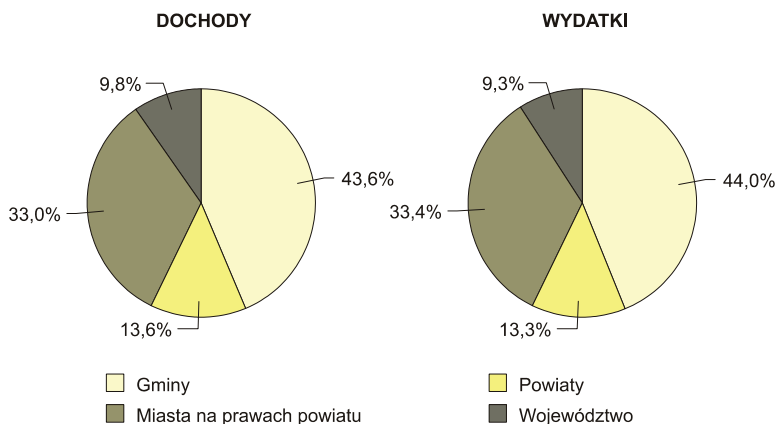
I. SYNTEZA

BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r. łączne **dochody** budżetów jednostek samorządu terytorialnego, tj. gmin, powiatów, miast na prawach powiatu oraz województwa wyniosły 8419,5 mln zł i w porównaniu z 2009 r. wzrosły o 5,5%. *Dochody jednostek samorządowych województwa, podobnie jak w ub. roku, stanowiły 5,2% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z terenu całego kraju (w kraju wzrost o 5,1% w skali roku).*

Wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego najwyższe łączne dochody uzyskały gminy – 3670,1 mln zł, następnie: miasta na prawach powiatu – 2778,6 mln zł, powiaty – 1149,3 mln zł, a najniższe samorząd województwa z kwotą 821,6 mln zł.

STRUKTURA BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2010 R.

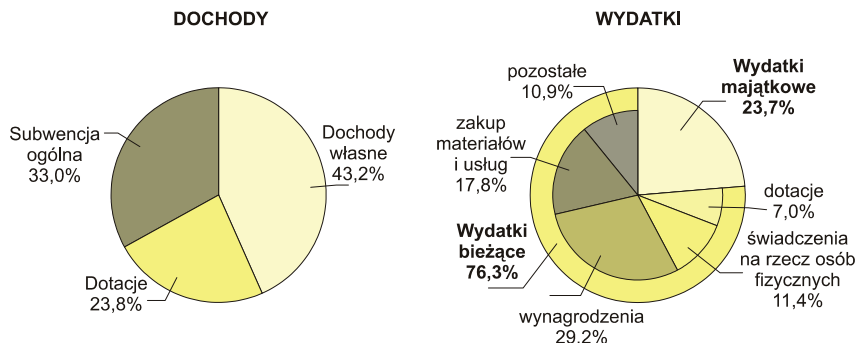

Struktura zagregowanych dochodów jednostek samorządowych przedstawiała się następująco:

- dochody własne – 43,2% udziału (w 2009 r. – 42,4%; w kraju w 2010 r. – 48,3%);
- subwencja ogólna – 33,0% (wobec odpowiednio: 33,6% i 29,0%);
- dotacje – 23,8% (odpowiednio: 24,0% i 22,8%).

Dochody własne w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o 7,3% do poziomu 3636,2 mln zł (w kraju wzrost o 4,4%); składały się na nie m.in.: wpływy z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (w 32,7%) i wpływy z podatku od nieruchomości (w 21,8%). Łączna kwota subwencji ogólnej wzrosła w skali roku o 3,7% (w kraju wzrost o 4,1%), czyli do 2782,1 mln zł. Zdecydowana większość, bo 72,0% subwencji stanowiła część oświatowa. Dotacje dla jednostek wzrosły w skali roku o 4,7% (w kraju wzrost

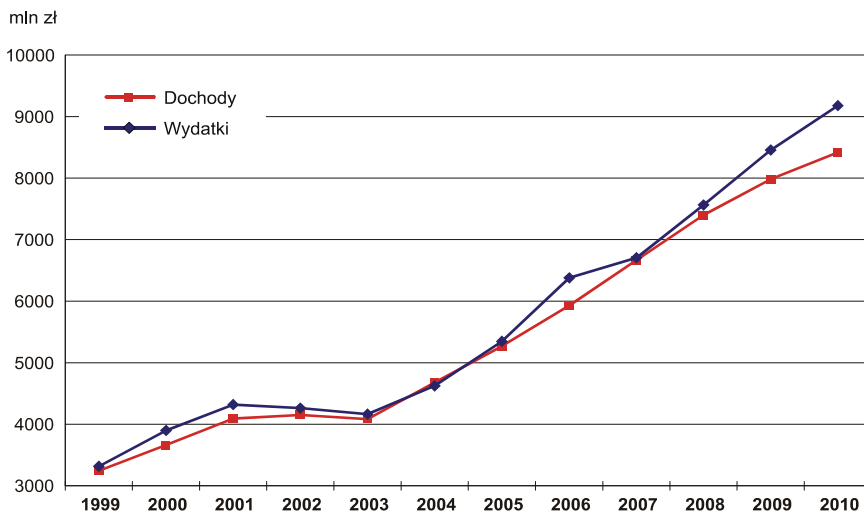
STRUKTURA BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW W 2010 R.

o 8,1%), tj. do 2001,2 mln zł. Prawie połowę (49,6%) stanowiły dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej.

Zagregowane dochody jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego przypadające na 1 mieszkańca wyniosły 4068,23 zł i były o 4,6% niższe od przeciętnego dochodu na 1 mieszkańca Polski (4263,16 zł).

BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W LATACH 1999-2010

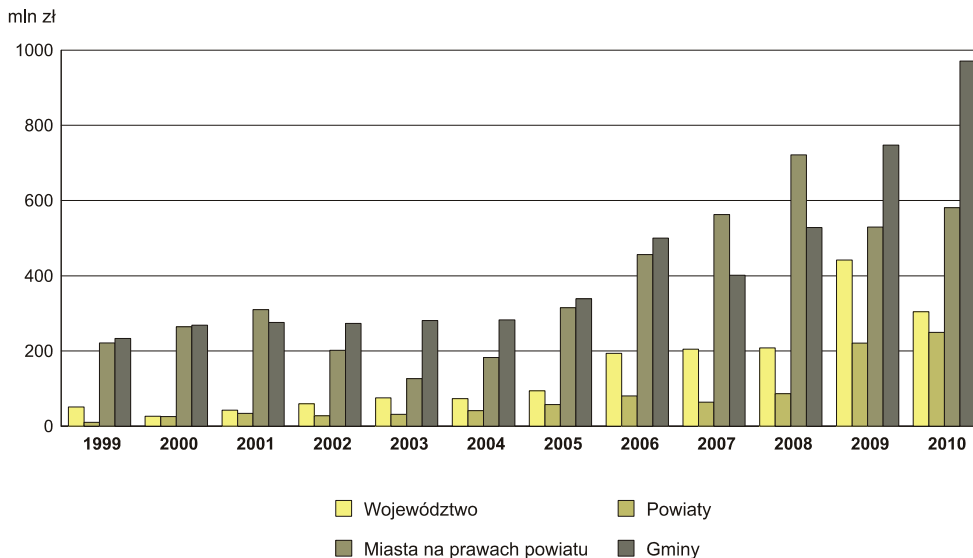
Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r. wyniosły 9177,4 mln zł, co oznacza wzrost w skali roku o 8,5% (wyższy niż w przypadku dochodów o 3,0 pkt procentowe). *Zagregowane wydatki jednostek samorządowych województwa stanowiły 5,2% łącznych wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego Polski, które przekroczyły poziom ubiegłoroczny o 5,9%.*

Największe wydatki, tak jak w przypadku dochodów, poniosły gminy – 4035,3 mln zł; następnie: miasta na prawach powiatu – 3068,9 mln zł, powiaty – 1222,4 mln zł i samorząd województwa – 850,8 mln zł.

Udział głównych rodzajów wydatków w kwocie ogółem wyniósł:

- wydatki bieżące – 76,3% (w 2009 r. – 76,5% udziału; w kraju w 2010 r. – 75,1%),
- wydatki majątkowe – 23,7% (wobec odpowiednio: 23,5% i 24,9%),

WYDATKI INWESTYCYJNE BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W LATACH 1999-2010

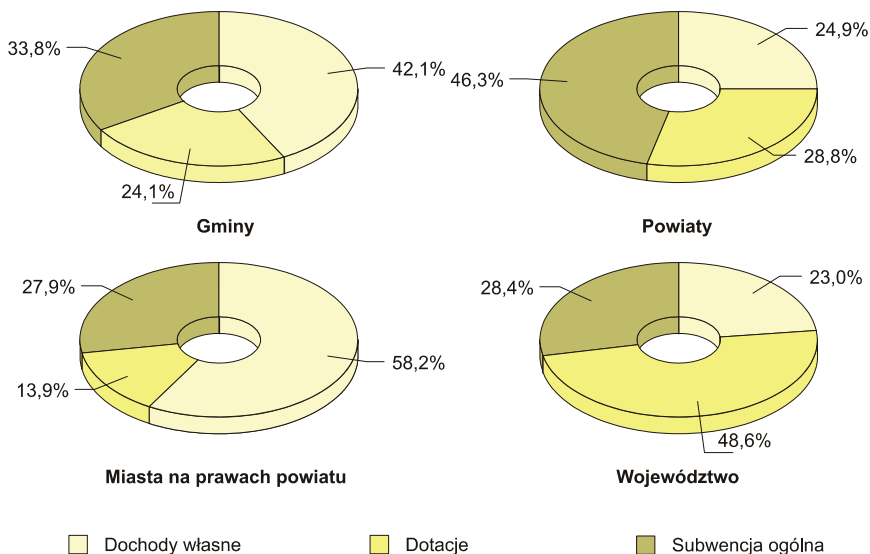
Wydatki bieżące wzrosły w porównaniu z ub. rokiem o 8,3% (w kraju w tym samym okresie wzrost o 7,1%), tj. do 7002,9 mln zł. Największą część wydatków bieżących, tj. 38,3% przeznaczono na wynagrodzenia. Kwota wydatków majątkowych wzrosła w znacznie większym stopniu w województwie niż w Polsce (odpowiednio: o 9,3% i o 2,6%) – do 2174,5 mln zł (z czego 96,8% wydatkowano na inwestycje).

Przeciętne wydatki na 1 mieszkańca jednostek wszystkich szczebli województwa wyniosły 4434,45 zł i były o 4,7% niższe od wydatków przypadających na 1 mieszkańca Polski (4655,17 zł).

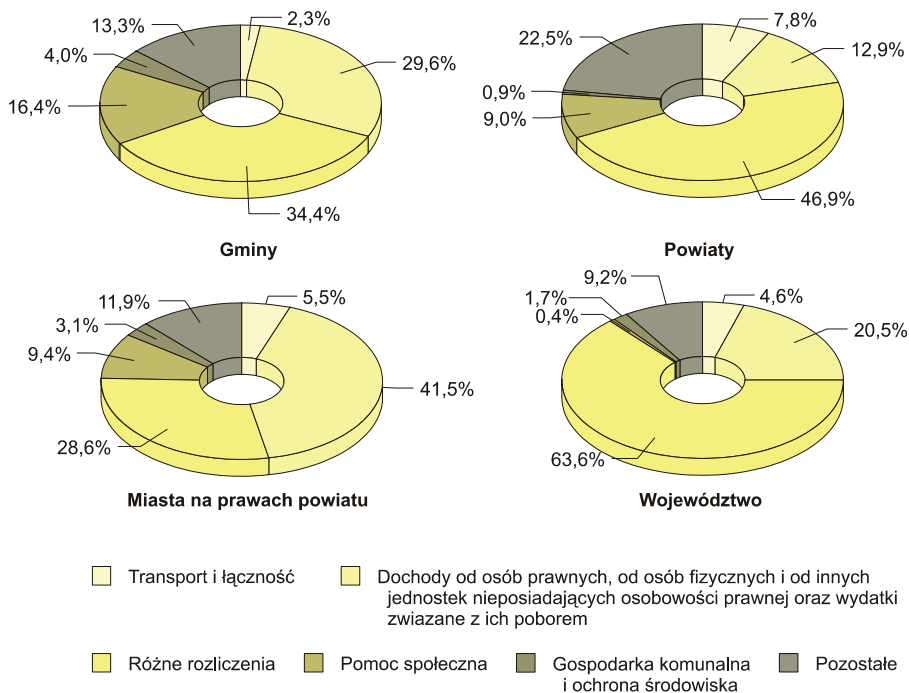
Jednostki wszystkich szczebli województwa kujawsko-pomorskiego zamknęły 2010 r. łącznym **deficytem** (minus 757,9 mln zł), który był o 60,2% większy niż przed rokiem. W badanym roku deficyt przypadający na każdego mieszkańca województwa wyniósł 366,22 zł. Wśród 164 jednostek samorządowych tylko 21 odnotowało nadwyżkę (17 gmin i 4 powiaty); w 85,7% z nich relacja nadwyżki do dochodu była niższa od 5%. Z kolei wśród 143 jednostek, które zamknęły budżet deficytem, aż w 65 (w 45,5%) relacja deficytu do dochodów była równa lub większa od 10%, w 47 jednostkach (32,9% udziału) relacja była co najmniej równa 5% i nie przewyższała 10%, a tylko w 31 jednostkach (21,7%) relacja deficytu do dochodów była mniejsza od 5%.

STRUKTURA DOCHODÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2010 R.

WEDŁUG RODZAJÓW

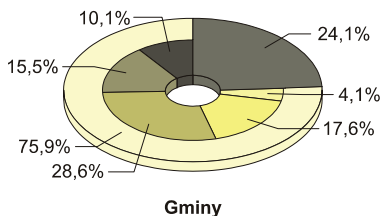

WEDŁUG DZIAŁÓW

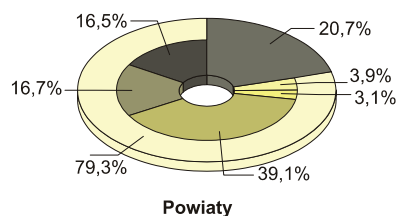

STRUKTURA WYDATKÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2010 R.

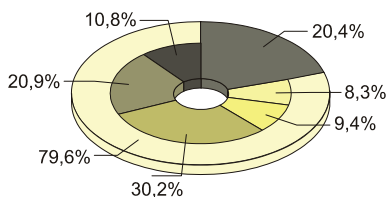
WEDŁUG RODZAJÓW

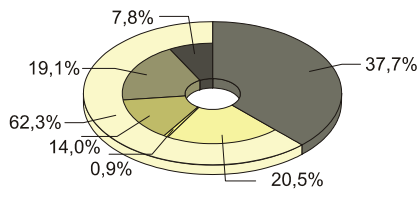
Gminy

Powiaty

Miasta na prawach powiatu

Województwo

■ Wydatki majątkowe

■ Wydatki bieżące:

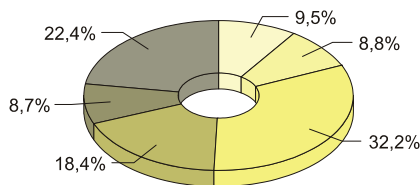
■ dotacje

■ wynagrodzenia

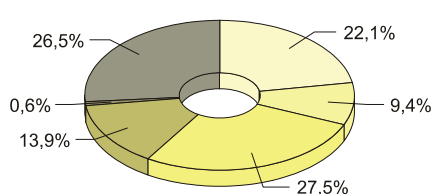
■ pozostałe

■ świadczenia na rzecz osób fizycznych
zakup materiałów i usług

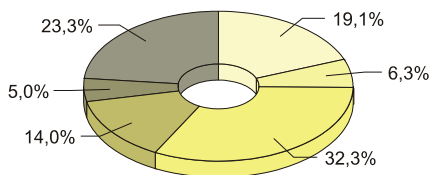
WEDŁUG DZIAŁÓW

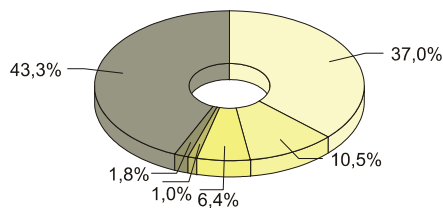
Gminy

Powiaty

Miasta na prawach powiatu

Województwo

■ Transport i łączność

■ Pomoc społeczna

■ Administracja publiczna

■ Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

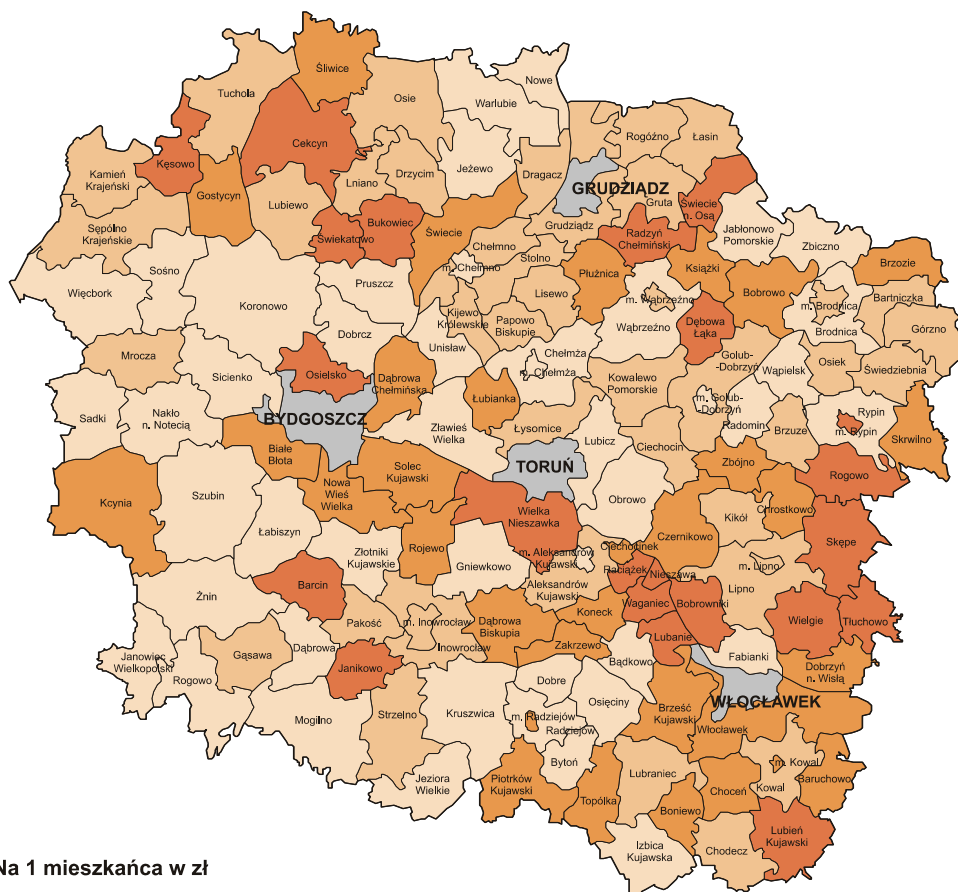
■ Oświata i wychowanie

■ Pozostałe

BUDŻETY GMIN

W 2010 r. łączne **dochody gmin** (z wyłączeniem 4 gmin mających również status miast na prawach powiatu) z terenu województwa kujawsko-pomorskiego wyniosły 3670,1 mln zł i w porównaniu z 2009 r. były wyższe o 8,8% (w kraju wzrost o 11,4%). Największy udział stanowiły dochody gmin wiejskich – 45,9% (92 jednostki i 45,3% ludności), w przypadku gmin miejsko-wiejskich było to – 36,4% (35 jednostek i 36,8% ludności), a gmin miejskich – 17,7% (13 jednostek i 17,9% ludności).

DOCHODY BUDŻETÓW GMIN^a W 2010 R.

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu

Średnie dochody na 1 mieszkańca gminy w 2010 r. ukształtowały się na poziomie 2843,20 zł (*wobec 2833,72 zł w kraju*) i były o 8,6% wyższe w stosunku do poprzedniego roku (*w kraju wzrost o 11,2%*). Najwyższy przeciętny dochód przypadał w gminach wiejskich – 2886,31 zł (wzrost w odniesieniu do ub. roku o 7,4%); w gminach miejskich dochód ten wyniósł 2811,25 zł (wzrost o 10,6%), a w gminach miejsko-wiejskich – 2805,94 zł (wzrost o 9,1% w skali roku). Wśród gmin wiejskich najwyższy dochód na 1 mieszkańca osiągnęła gmina Wielka Nieszawka – 5023,04 zł (o 48,8% wyższy niż przed rokiem i o 28,7% wyższy w stosunku do następnej gminy w rankingu, tj. Kęsowa z kwotą 3902,24 zł. Najniższy dochód na 1 mieszkańca miała do rozdysponowania gmina Radziejów – 2204,79 zł. Spośród gmin miejskich najwyższe dochody na 1 mieszkańca uzyskała Nieszawa – 3344,05 zł, a najniższe Aleksandrów Kujawski – 2227,22 zł. W grupie gmin miejsko-wiejskich najwyższe dochody na 1 mieszkańca uzyskała gmina Barcin – 3544,17 zł, a najniższe – gmina Nowe z kwotą 2294,82 zł. Ponad połowa, tzn. 76 gmin z województwa kujawsko-pomorskiego, osiągnęło większy dochód na 1 mieszkańca niż przeciętnie dla wszystkich jednostek szczebla gminnego województwa.

W ogólnych dochodach budżetów gmin w 2010 r. dominowały dochody własne, które wyniosły 1544,6 mln zł, czyli 42,1% dochodów ogółem i wzrosły w porównaniu z ub. rokiem o 12,5% (*w kraju: udział wyniósł 44,6%; wzrost dochodów o 7,5%*). Dochody własne w gminach miejskich stanowiły 54,5% dochodów ogółem, w gminach miejsko-wiejskich – 42,4%, a w gminach wiejskich – 37,0%. Najwyższy udział dochodów własnych (78,1% dochodów ogółem) zanotowano w gminie miejskiej Ciechocinek, a najniższy (16,2%) w gminie wiejskiej Świdziebnia. W 36 gminach województwa (25,7%) udział dochodów własnych był wyższy niż średnio w województwie.

W dochodach własnych gmin najwyższy udział stanowił podatek od osób fizycznych, z którego wpływy w 2010 r. wyniosły 427,4 mln zł (27,7% dochodów własnych, a 11,6% dochodów ogółem) i w skali roku wzrosły o 1,5%. Drugie pod względem wielkości były wpływy z tytułu podatku od nieruchomości, które wyniosły 424,8 mln zł (stanowiły 27,5% dochodów własnych i 11,6% dochodów ogółem) i wzrosły w skali roku o 8,7%. W porównaniu z 2009 r. najbardziej wzrosły pozostałe dochody (o 62,2% wyższe), a szczególnie wchodzące w ich skład środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł (o 164,9% wyższe). Z kolei najbardziej spadły wpływy z opłaty eksploatacyjnej (o 16,3%) oraz z podatku rolnego (o 14,4% niższe).

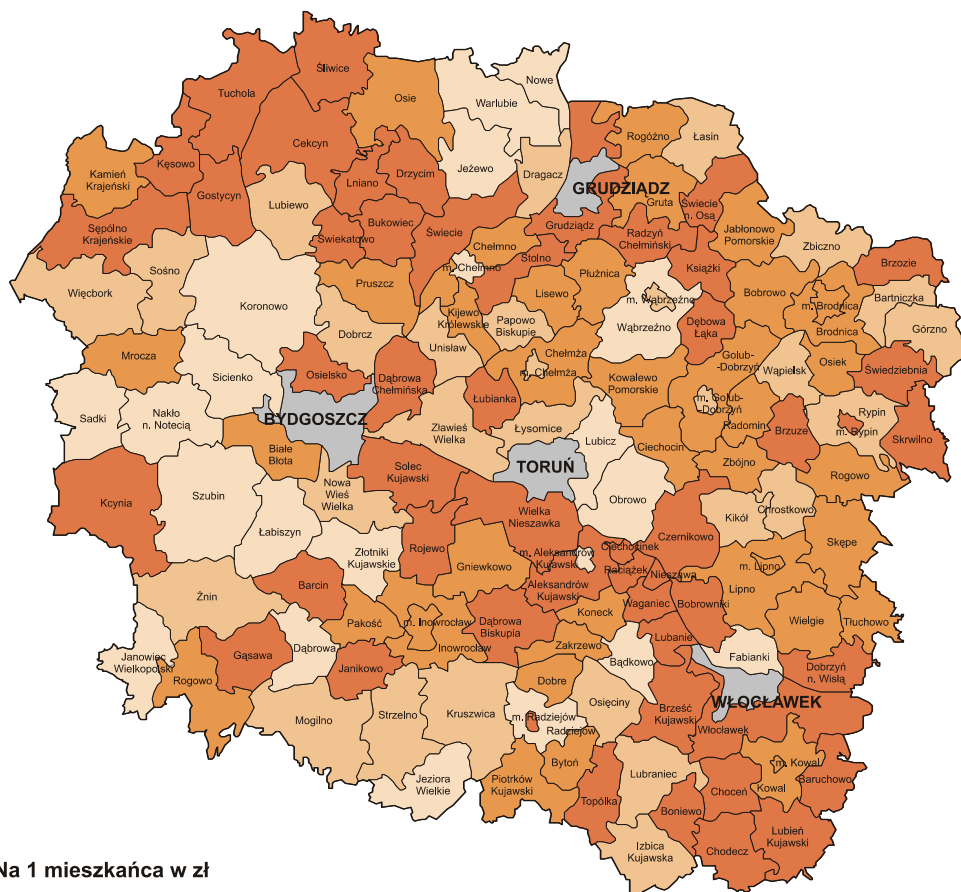
Dochody z tytułu subwencji ogólnej w gminach w 2010 r. wyniosły 1240,6 mln zł (stanowiły 33,8% dochodów ogółem), z czego część oświatowa – 876,9 mln zł, czyli 70,7% subwencji ogólnej (23,9% wszystkich środków). W porównaniu z 2009 r. subwencja ogólna wzrosła o 2,0%, a jej część oświatowa o 4,5%. *Średni udział subwencji ogólnej dla wszystkich gmin Polski wyniósł 31,4%, a jej kwota wzrosła w skali roku o 3,1%*. W dochodach gmin miejskich udział subwencji ogólnej wyniósł 21,8%, miejsko-wiejskich – 33,1%, a wiejskich – 39,0% udziału. Najwyższy udział subwencji ogólnej zanotowano w gminie wiejskiej Świdziebnia – 56,0%, a najniższy w gminie miejskiej Ciechocinek – 11,1%. W 72,1% gmin udział subwencji w dochodach był wyższy niż przeciętnie w województwie. Tylko jedna z części subwencji wzrosła w skali roku, była to wspomniana już wcześniej część oświatowa (o 4,5%). Najbardziej spadła część równoważąca (o 20,6%).

Realizując zadania zlecone, jak i zadania własne, gminy korzystają z dotacji, które w 2010 r. otrzymano w kwocie 884,8 mln zł (24,1% dochodów ogółem gmin; w kraju – 24,0%). W gminach miejskich kwota dotacji stanowiła 23,6% dochodów, w miejsko-wiejskich – 24,4%, a w gminach wiejskich – 24,0%. Najwyższy udział dotacji zanotowano w gminie wiejskiej Chocień – 42,1%, a najniższy w gminie wiejskiej Osielsko – 7,9%. W 88 gminach (62,9%) udział dotacji był wyższy niż średnio w województwie. Najwyższy udział, tj. 61,6% ogólnej kwoty stanowiły dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (545,1 mln zł; 14,9% dochodów ogółem). W porównaniu z 2009 r. kwota dotacji wzrosła o 13,0% (w kraju wzrost o 35,0%), a dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej – o 9,4%. Najbardziej w skali roku wzrosły dotacje celowe na zadania inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego (wzrost o 64,1%); największy spadek (o 46,5%) odnotowano w przypadku dotacji otrzymanych z państwowych funduszy celowych.

Wydatki gmin w 2010 r. wyniosły 4035,3 mln zł i w porównaniu z 2009 r. były o 12,9% wyższe (w kraju wzrost o 13,9%). Największy udział w łącznych wydatkach jednostek szczebla gminnego województwa miały gminy wiejskie – 45,8%; ponadto odnotowano: w gminach miejsko-wiejskich – 36,5% udziału, a w gminach miejskich – 17,7%.

Średnie wydatki na 1 mieszkańca gmin województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r. ukształtowały się na poziomie 3126,19 zł (*wobec 3124,89 zł w kraju*) i były wyższe o 12,6% w stosunku do ub. roku (w kraju wzrost o 13,7%). Największe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w gminach wiejskich – 3165,99 zł (wzrost w skali roku o 11,8%); mniejsze zaś w gminach: miejsko-wiejskich – 3096,25 zł (wzrost o 14,2%), i miejskich – 3087,47 zł (wzrost o 11,7%). Spośród gmin wiejskich najwyższe wydatki poniosła gmina Wielka Nieszawka – przeciętny wydatek przypadający na 1 mieszkańca gminy wyniósł 6098,32 zł (ponad dwukrotny wzrost w porównaniu z ub. rokiem), a najniższe – gmina Sadki z kwotą 2272,34 zł. W grupie gmin miejsko-wiejskich najwięcej wydano w gminie Barcin – 4201,33 zł na 1 mieszkańca, a najmniej w gminie Janowiec – 2402,27 zł. Spośród gmin miejskich najwięcej średnio wydała Nieszawa – 3636,49 zł, a najmniej Chełmno – 2465,23 zł. Wyższe wydatki na 1 mieszkańca niż przeciętnie we wszystkich jednostkach szczebla gminnego województwa kujawsko-pomorskiego poniesiono w 72 gminach (51,4% udziału).

Największe kwoty w budżetach gmin pochłonęły **wydatki bieżące** w kwocie 3060,9 mln zł (75,9% ogółu wydatków), które wzrosły w porównaniu z ub. rokiem o 8,5% (*w kraju udział wyniósł 74,9%; wzrost wydatków o 11,0%*). Duża część przypadła na wynagrodzenia – 1155,3 mln zł (37,7% wydatków bieżących i 28,6% wydatków ogółem), które wzrosły w skali roku o 8,2% oraz na świadczenia na rzecz osób fizycznych – 711,1 mln zł (odpowiednio: 23,2% i 17,6%) – wzrost wydatków o 10,8%. W skali roku zwiększyły się wydatki wszystkich rodzajów, a najbardziej związane z obsługą długu publicznego (o 33,0%). Wydatki bieżące w gminach miejsko-wiejskich stanowiły 76,6% wydatków ogółem, w gminach miejskich – 75,4%, a w gminach wiejskich – 75,4%. Największy udział wydatki bieżące stanowiły w gminie wiejskiej Chrostkowo (97,3%), a najniższy – w gminie wiejskiej Wielka Nieszawka (42,3%). W 78 gminach (55,7%) udział wydatków bieżących był wyższy niż średnio w województwie.

WYDATKI BUDŻETÓW GMIN^a W 2010 R.

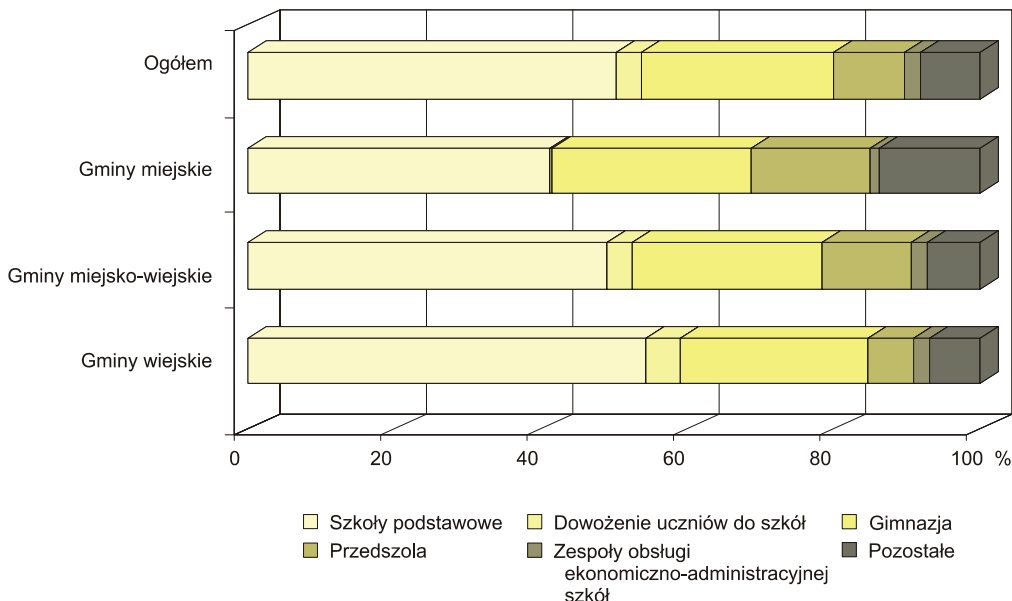
^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu

Łączne **wydatki majątkowe** gmin województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r. wyniosły 974,4 mln zł, czyli 24,1% ogółu wydatków i wzrosły w odniesieniu do ub. roku o 29,2% (w kraju udział wyniósł 25,1% i wydatki wzrosły o 23,6%). W gminach miejskich i wiejskich udział wydatków majątkowych wyniósł po 24,6% (wzrost odpowiednio: o 29,2% i o 20,5%), a w gminach miejsko-wiejskich – 23,4% (wzrost o 42,8%). Większość wydatków majątkowych (średnio 99,6%) gminy przeznaczały na inwestycje. W 2010 r. wyniosły one 970,8 mln zł i były wyższe o 29,9% w porównaniu z danymi z ub. roku (w kraju

wzrost o 24,8%). Udział wydatków na inwestycje w wydatkach ogółem wyniósł średnio 24,1%, ale był bardzo zróżnicowany: kształtował się od poziomu 2,7% w gminie wiejskiej Chrostkowo do 57,7% w gminie wiejskiej Wielka Nieszawka. W 78 gminach (55,7%) udział wydatków na inwestycje był niższy niż średnio w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca średnie wydatki inwestycyjne dla gmin województwa kujawsko-pomorskiego wyniosły 752,09 zł (*w kraju – 771,62 zł*), z czego w gminach wiejskich – 776,59 zł, w gminach miejskich – 750,12 zł, a w gminach miejsko-wiejskich – średnio 723,05 zł na 1 mieszkańca. W 63 gminach (45,0% jednostek) wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca były wyższe niż średnio w województwie.

Analiza wydatków według poszczególnych **działów klasyfikacji budżetowej** wskazuje, że pozycją pochłaniającą najwyższe kwoty z budżetów gmin w 2010 r. była oświata i wychowanie, na którą przeznaczono 1299,6 mln zł (32,2% wydatków ogółem), tj. o 6,8% więcej niż przed rokiem (*w kraju: udział wyniósł 33,3%, wzrost wydatków o 8,4%*). Największy udział wydatków na oświatę i wychowanie zanotowano w gminie miejskiej Rypin – 54,6%, a najmniejszy w Wielkiej Nieszawce – 19,6%. Gminy finansują z budżetów na oświatę i wychowanie: szkoły podstawowe – na ich funkcjonowanie przeznaczyły przeciętnie 50,3% środków, gimnazja – 26,2% środków i przedszkola – 9,9%. Większość, czyli 94,2%, środków, pokryło wydatki bieżące, z czego 63,0% przeznaczono na wynagrodzenia.

STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETÓW GMIN NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE W 2010 R.

Na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (działy, których łączne środki stanowiły 19,4% nakładów ogółem) wydano 782,8 mln zł, czyli o 12,4% więcej niż w 2009 r. (*w kraju – 16,5% udziału i wzrost o 16,3%*). Wydatki tego działu miały największy udział w budżecie miasta Lipna – 30,0%, a najmniejszy w budżecie gminy wiejskiej Wielka Nieszawka (6,9%). Prawie wszystkie środki (99,1%) należały do bieżących, z czego 78,0% przeznaczono na świadczenia na rzecz osób fizycznych.

Na transport i łączność przeznaczono 385,2 mln zł (9,5% wydatków ogółem), czyli o 4,4% więcej niż w ub. roku (*w kraju udział wyniósł 11,1%; wzrost wydatków o 12,6%*). Przeciętnie 93,8% wydatków z tego działu, tj. 361,5 mln zł gminy przeznaczyły na drogi publiczne i autostrady płatne; było to o 4,2% więcej niż przed rokiem. Największy udział środki na transport i łączność miały w budżecie miejsko-wiejskiej gminy Janikowo (33,1%), w gminie miejskiej Aleksandrów Kujawski wydano na ten cel tylko 0,4%. Większość środków, średnio 72,2%, stanowiły wydatki majątkowe inwestycyjne.

Gminy województwa kujawsko-pomorskiego (bez miast na prawach powiatu) zamknęły 2010 r. łącznym **deficytem** (minus 365,3 mln zł), tj. o 80,5% większym niż przed rokiem. Relacja deficytu do dochodów wyniosła średnio 10,0%. W badanym roku deficyt przypadający na mieszkańca województwa wyniósł 282,98 zł. Wśród 140 gmin tylko 17 odnotowało nadwyżkę (przed rokiem 37). Gminy z najwyższą nadwyżką na 1 mieszkańca to: Chrostkowo (gmina wiejska) – 478,21 zł oraz Łysomice (gmina wiejska) – 157,21 zł. Dwie gminy z największym deficytem to gminy wiejskie: Łubianka – minus 1144,64 zł na 1 mieszkańca i Wielka Nieszawka – minus 1075,28 zł.

BUDŻETY POWIATÓW

Dochody powiatów z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r. wyniosły 1149,3 mln zł i w porównaniu z 2009 r. były wyższe o 13,3% (*w kraju wzrost o 12,0%*). Średni dochód powiatów przypadający na 1 mieszkańca w 2010 r. ukształtował się na poziomie 890,33 zł (*wobec 881,60 zł w kraju*) i był wyższy o 13,1% w stosunku do 2009 r. (*w kraju wzrost o 11,8%*). Najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca uzyskał powiat lipnowski – 1254,39 zł, a najniższy – powiat bydgoski z kwotą 580,18 zł. Przeciętny poziom średniego dochodu na 1 mieszkańca dla wszystkich powiatów województwa został przekroczony w 9 spośród 19 powiatów.

W ogólnych dochodach powiatów w 2010 r. dominowały środki z tytułu subwencji ogólnej, które wyniosły 532,4 mln zł i stanowiły 46,3% wszystkich dochodów (*w Polsce 43,3% udziału*). Wśród powiatów największy udział subwencji ogólnej odnotowano w powiecie mogileńskim (58,2%), a najniższy – w bydgoskim (26,9%). W 13 powiatach (68,4% wszystkich powiatów) jej udział był wyższy niż przeciętnie w województwie. W stosunku do 2009 r. nastąpił wzrost subwencji ogólnej o 6,7% (*w kraju wzrost o 5,8%*). Na część oświatową przeznaczono 372,0 mln zł (69,9% subwencji ogólnej i 32,4% dochodów ogółem). W skali roku część oświatowa wzrosła o 4,8%. W największym stopniu (o 16,0%) wzrosła w skali roku część wyrównawcza, natomiast zmalały (o 56,2%) środki przeznaczone na uzupełnienie subwencji ogólnej.

W 2010 r. powiaty łącznie otrzymały z tytułu dotacji 330,5 mln zł (28,8% dochodów ogółem; *w kraju – 28,5%*), tj. o 21,1% więcej niż w ub. roku (*w Polsce wzrost o 23,9%*). Najwyższy udział dotacji w dochodach ogółem zanotowano w powiecie lipnowskim (52,4%), a najniższy w brodnickim (17,0%). W 5 powiatach udział był wyższy od przeciętnego w województwie. Największy udział, tj. 38,6% ogólnej kwoty dotacji, stanowiły dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, które wyniosły 127,7 mln zł (11,1% dochodów ogółem) i wzrosły w skali roku o 2,4%. Spośród wszystkich rodzajów

dotacji, wzrosła najbardziej w skali roku (o 36,2%) część inwestycyjna. Największy spadek (o 56,0%) odnotowano w grupie dotacji z budżetu państwa realizowanych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

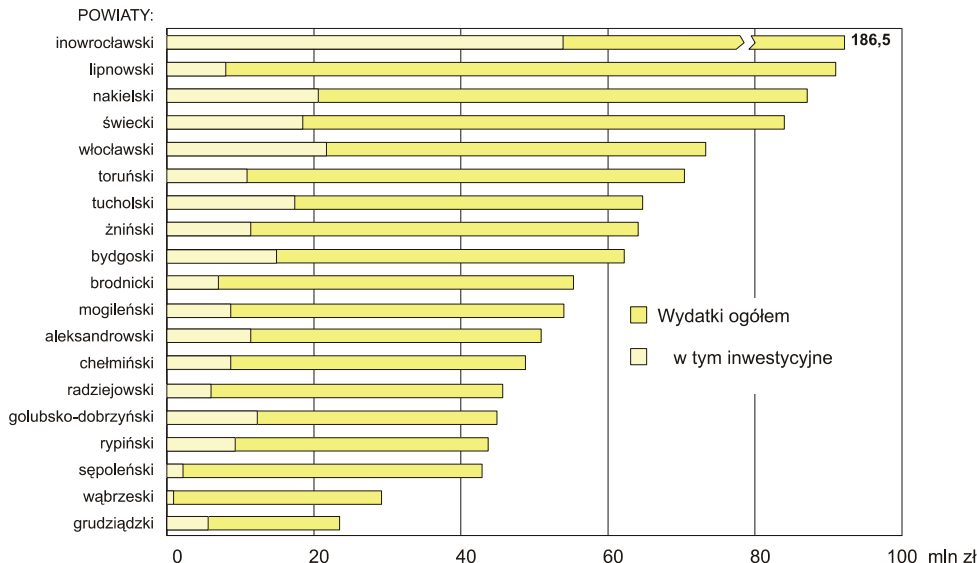
Łączne dochody własne powiatów wyniosły 286,4 mln zł (24,9% dochodów ogółem; w Polsce – 28,2%) i zwiększyły się o 18,3% w porównaniu z ub. rokiem (w kraju wzrost o 11,2%). Najwyższy udział dochodów własnych odnotowano w powiecie bydgoskim – 47,5%, a najniższy w powiecie radziejowskim – 15,2%. W 8 powiatach udział był wyższy niż średnio w województwie. Największą grupę dochodów własnych, bo 51,3% stanowiły pozostałe dochody (12,8% dochodów ogółem), których wartość w 2010 r. wyniosła 146,8 mln zł. Oznacza to o 33,8% wyższe dochody niż przed rokiem. Wpływy z tytułu podatku od osób fizycznych wyniosły 118,6 mln zł (41,4% dochodów własnych oraz 10,3% dochodów ogółem) i wzrosły w skali roku o 0,9%. W porównaniu z 2009 r. najbardziej wzrosły (o 122,1%) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł, będące częścią pozostałych dochodów; spadły jedynie wpływy z tytułu podatku od osób prawnych – o 4,7%.

Wydatki zrealizowane przez powiaty województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r. wyniosły łącznie 1222,4 mln zł i przekraczały poziom ubiegłoroczny o 12,9% (w kraju wzrost o 12,6%). Ogólna kwota wydatków powiatów poniesionych na 1 mieszkańca wyniosła 946,98 zł (w kraju – 933,71 zł) i była wyższa o 12,6% niż przed rokiem (w kraju wzrost o 12,4%). Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie lipnowskim – 1255,21 zł, a najniższe w powiecie bydgoskim – 599,67 zł. Wyższe wydatki na 1 mieszkańca niż przeciętnie we wszystkich powiatach województwa kujawsko-pomorskiego odnotowano w 10 jednostkach.

W strukturze wydatków powiatów województwa kujawsko-pomorskiego dominowały wydatki bieżące, które osiągnęły poziom 969,4 mln zł (79,3% udziału) i wzrosły o 12,8% w porównaniu z ub. rokiem. Największy udział wydatków bieżących odnotowano w powiecie wąbrzeskim (96,9%), a najniższy we włocławskim (70,5%). W 9 powiatach udział był wyższy niż średnio w województwie. Znaczna część, (49,4% wydatków bieżących i 39,1% wydatków ogółem) przeznaczona została na wynagrodzenia – 478,4 mln zł, tj. o 9,3% więcej niż przed rokiem oraz na zakup materiałów i usług (21,1% udziału w wydatkach bieżących i 16,7% w wydatkach ogółem) – 204,2 mln zł, co oznacza wzrost o 13,0% w skali roku. W porównaniu z 2009 r. najbardziej wzrosły (o 38,3%) wydatki związane z obsługą długu publicznego; obniżono natomiast (o 61,7%) środki na udzielanie poręczeń i gwarancji.

W 2010 r. łączne wydatki majątkowe powiatów, które poniesiono w kwocie 252,9 mln zł, wzrosły w skali roku o 13,3% (w Polsce wzrost o 27,6%), przy czym ich udział w wydatkach ogółem wyniósł 20,7%. Większość (średnio 98,6%) wydatków majątkowych powiaty przeznaczały na inwestycje, których wartość w tym czasie wyniosła 249,4 mln zł i wzrosła o 12,7% w porównaniu z rokiem poprzednim (w Polsce wzrost o 27,8%). Udział nakładów na inwestycje w wydatkach ogółem był bardzo zróżnicowany: najwyższy wystąpił w powiecie włocławskim – 29,5%, a najniższy w powiecie wąbrzeskim i wyniósł 3,1%. Średni udział dla województwa oszacowano na poziomie 20,4% wydatków ogółem. Przeciętnie na inwestycje w powiatach wydatkowano w przeliczeniu na 1 mieszkańca 193,22 zł (w kraju – 203,04 zł), przy czym najwięcej w powiecie tucholskim (365,87 zł), a najmniej w powiecie wąbrzeskim (26,18 zł). Wyższe od przeciętnych wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca odnotowano w 7 powiatach.

UDZIAŁ WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH W WYDATKACH OGÓŁEM WEDŁUG POWIATÓW W 2010 R.

Biorąc pod uwagę działy klasyfikacji budżetowej najwyższe kwoty z budżetów powiatów w 2010 r. przeznaczono na oświatę i wychowanie 336,6 mln zł (27,5% wydatków ogółem), czyli o 3,5% więcej niż przed rokiem (*w kraju wzrost o 7,6%*). Największy udział zanotowano w powiecie brodnickim (37,8%), a najmniejszy we włocławskim (11,5%). Dużą część środków powiaty przeznaczyły na funkcjonowanie szkół zawodowych (47,0%) oraz liceów ogólnokształcących (24,0%). Biorą też udział w finansowaniu szkolnictwa specjalnego: na szkoły podstawowe wydatkowano 7,2% środków, na gimnazja – 6,3%, a na szkoły zawodowe – 3,5%. Większość środków pochłonęły wydatki bieżące (95,0%), a szczególnie wynagrodzenia (63,2%). Na transport i łączność (dział którego środki stanowiły 22,1% nakładów ogółem) wydano 269,7 mln zł, tj. o 15,8% więcej niż w 2009 r. (*w kraju o 29,0% więcej*). Większa część (68,4%) przeznaczona została na inwestycje. Wydatki na transport i łączność miały największy udział w budżecie powiatu grudziądzkiego (43,1%), a najmniejszy – powiatu sępoleńskiego (6,6%).

Na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej przeznaczono 241,3 mln zł (19,7% wydatków), czyli o 12,1% więcej niż w ub. roku (*w Polsce wzrost o 8,1%*). Największy udział wydatki związane z pomocą społeczną miały w powiecie toruńskim (34,3%), a najmniejszy w powiecie golubsko-dobrzyńskim (12,2%). Aż 94,2% środków przeznaczono na wydatki bieżące, z czego 49,8% pokryło koszt wynagrodzeń z łącznej kwoty 241,3 mln zł. Na domy pomocy społecznej wydano 38,6% środków powiatowych, na placówki opiekuńczo-wychowawcze – 16,8%, a na rodziny zastępcze przeznaczono 9,4% środków finansowych.

BUDŻETY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2010 R.

DOCHODY

WYDATKI

W 2010 r. powiaty województwa kujawsko-pomorskiego zamknęły 2010 r. łącznym **deficytem** wynoszącym 73,1 mln zł, czyli o 6,2% większym niż w roku poprzednim. Relacja deficytu do dochodów wyniosła średnio 6,4%. Kwota zadłużenia przypadająca na 1 mieszkańca wzrosła w 2010 r. o 56,64 zł. Dodatkowym wynikiem finansowym zamknęto budżety 4 powiatów, a najwyższą nadwyżkę (12,60 zł na 1 mieszkańca) osiągnął powiat chełmiński. Deficyt odnotowano w 15 powiatach, z których najwyższy w wysokości 177,04 zł w powiecie tucholskim.

BUDŻETY MIAST NA PRAWACH POWIATU

W województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r. łączne **dochody** miast na prawach powiatu, tj.: Bydgoszczy, Grudziądza, Torunia i Włocławka wyniosły 2778,6 mln zł i w stosunku do ub. roku wzrosły o 5,1% (*w Polsce wzrost o 7,1%*). Średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 3567,96 zł (*w kraju 4253,34 zł*) i był wyższy niż przed rokiem o 5,4% (*w kraju wzrost o 7,2%*). Najwyższy dochód na 1 mieszkańca uzyskało miasto Włocławek – 3934,24 zł, następnie Grudziądz – 3647,71 zł, Toruń – 3612,37 zł i Bydgoszcz z kwotą 3399,99 zł.

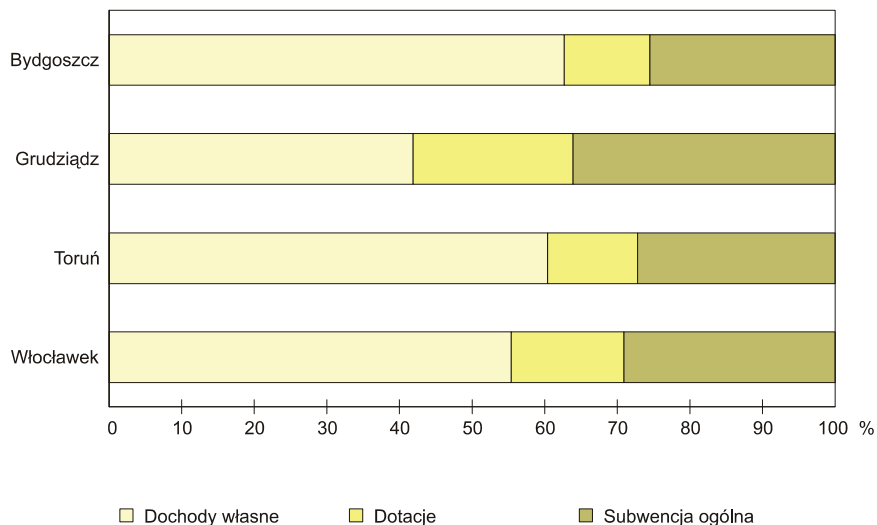
W strukturze dochodów miast na prawach powiatu dominowały dochody własne, które wyniosły 1616,6 mln zł (58,2% dochodów ogółem) i wzrosły w skali roku o 4,5% (*w Polsce udział wyniósł 63,6%; wzrost dochodów o 3,1%*). Najwyższy udział dochodów własnych w ogólnej kwocie zanotowano w Bydgoszczy (62,8%), a najniższy – w Grudziądzu (41,8%). Na dochody własne składały się przede wszystkim wpływy z tytułu podatku od osób fizycznych, które w 2010 r. wyniosły 604,4 mln zł (37,4% dochodów własnych i 21,8% dochodów ogółem) i w porównaniu z 2009 r. spadły o 2,8%. Duży udział miały także pozostałe dochody z kwotą 419,5 mln zł (26,0% dochodów własnych i 15,1% dochodów ogółem), które wzrosły w skali roku o 41,7%. Największy wzrost o 281,9% odnotowano w grupie środków na dofinansowanie własnych zadań pozyskanych z innych źródeł, będących częścią pozostałych dochodów. Z kolei najbardziej zmalały wpływy z podatku rolnego (o 52,4%) oraz dochody z majątku (o 35,3% niższe).

W ramach subwencji ogólnej miasta na prawach powiatu otrzymały o 6,2% środków więcej niż w 2009 r., czyli kwotę 776,1 mln zł, co stanowiło 27,9% ich dochodów (*w kraju: udział 21,9%; wzrost o 4,4%*). Największy udział subwencji w wydatkach ogółem zanotowano w Grudziądzu – 36,1%, a najniższy w Bydgoszczy – 25,5%. Na zadania oświatowe przeznaczono o 5,2% więcej niż przed rokiem, tj. 697,6 mln zł; kwota ta stanowiła 89,9% subwencji ogólnej (25,1% dochodów ogółem).

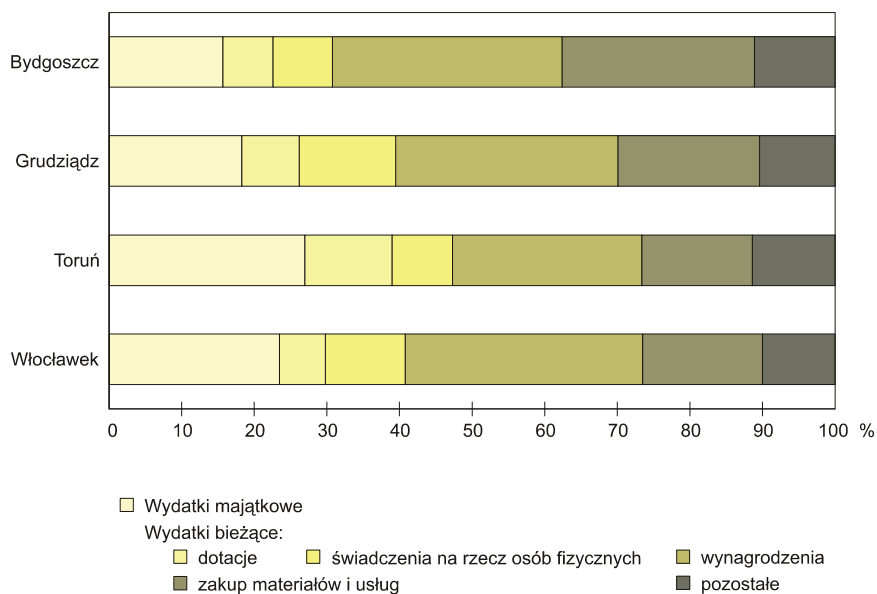
Z tytułu dotacji w 2010 r. miasta na prawach powiatu otrzymały 385,9 mln zł (13,9% dochodów ogółem), czyli o 5,7% więcej niż w poprzednim roku (*w kraju: udział 14,5%; wzrost o 35,3%*). Dotacje najwyższy udział miały w budżecie Grudziądza (22,0%), a najniższy w dochodach Bydgoszczy (11,8%). W ogólnej kwocie dotacji największy udział (63,3%) miały dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej w kwocie 244,3 mln zł (8,8% dochodów ogółem), które wzrosły o 5,2% w skali roku. W porównaniu z 2009 r. najbardziej wzrosły (o 221,4%) dotacje z budżetu państwa realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, największy spadek zaś (o 80,2%) odnotowano w przypadku dotacji z budżetu państwa na zadania własne inwestycyjne.

STRUKTURA BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW W 2010 R.

DOCHODY

WYDATKI

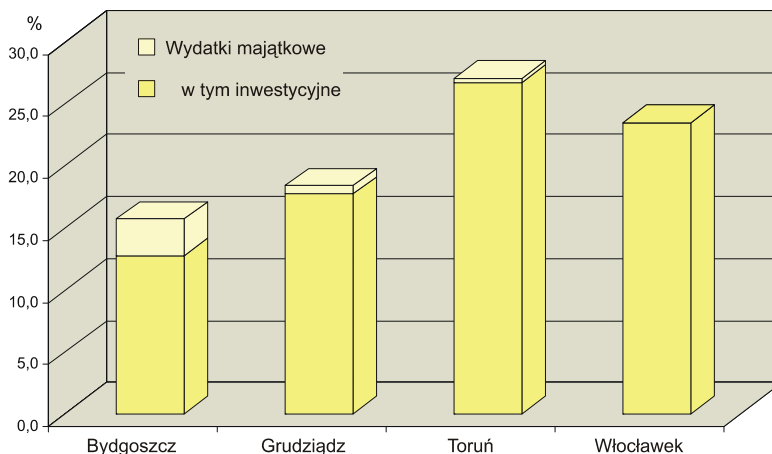

W 2010 r. **wydatki** miast na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego wyniosły łącznie 3068,9 mln zł i wzrosły w porównaniu z ub. rokiem o 8,7% (*w Polsce wzrost o 4,9%*). Przeciętne wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęły wartość 3940,76 zł (*w kraju – 4653,42 zł*) i zwiększyły się o 9,0% w skali roku (*w kraju wzrost o 5,0%*). Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca poniesiono we Włocławku – 4397,29 zł, dalej: w Toruniu – 4029,03 zł, w Grudziądzu – 3959,31 zł, a w Bydgoszczy – 3734,87 zł.

W strukturze wydatków miast na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego większość stanowiły wydatki bieżące, które wyniosły 2442,9 mln zł (79,6% wydatków ogółem) i wzrosły o 8,3% w porównaniu z 2009 r. (*w Polsce: udział 77,7%; wzrost o 5,9%*). Największy udział wydatki bieżące odnotowano w budżecie Bydgoszczy (84,3%), a najniższy w Toruniu (73,0%). Znaczna część, bo 37,9% wydatków bieżących, przeznaczona została na wynagrodzenia i było to 926,0 mln zł, tj. o 6,0% więcej niż przed rokiem (30,2% wydatków ogółem). Drugą pod względem wysokości kwotę wydano na zakup materiałów i usług – 640,9 mln zł (26,2% wydatków bieżących i 20,9% wydatków ogółem); ta grupa wydatków wzrosła najbardziej w skali roku – o 11,3%. Spadek odnotowano tylko w przypadku dotacji dla zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i funduszy celowych – o 4,2%.

Łączne wydatki majątkowe miast na prawach powiatu w 2010 r. ukształtowały się na poziomie 626,0 mln zł i wzrosły w skali roku o 10,5%. Ich udział w wydatkach ogółem wyniósł 20,4% (*w Polsce: udział 22,3%; wzrost o 1,6%*). Wydatki majątkowe miały największy udział w budżecie Torunia – 27,0%, a najniższy w budżecie Bydgoszczy – 15,7%. Większość (średnio 92,8%) wydatków majątkowych przeznaczona została na inwestycje, a ich wartość w 2010 r. wyniosła 581,2 mln zł (w porównaniu z rokiem poprzednim wzrost o 9,7%). Udział nakładów na inwestycje w wydatkach ogółem wyniósł 18,9%. Przeciętne wydatki inwestycyjne miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 746,37 zł (*w kraju 1002,30 zł*), przy czym w Toruniu – 1076,12 zł, we Włocławku – 1031,98 zł, w Grudziądzu – 700,45 zł, a najmniej w Bydgoszczy – 475,34 zł.

UDZIAŁ WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W BUDŻETACH MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2010 R.

Analizując wydatki pod względem działów klasyfikacji budżetowej najwyższe kwoty z budżetów miast na prawach powiatu w 2010 r. przeznaczono na oświatę i wychowanie – 990,5 mln zł (32,3% wydatków ogółem), tj. o 3,9% więcej niż przed rokiem (*w Polsce: udział 27,8%; wzrost o 5,1%*). Największy udział zanotowano we Włocławku – 33,8%, a najniższy w Grudziądzu – 30,4%. Aż 95,1% budżetu oświaty i wychowania przeznaczono na wydatki bieżące, z czego 61,8% na wynagrodzenia. Miasta na prawach powiatu przeznaczyły średnio: 27,1% na szkoły podstawowe, 16,0% na gimnazja, 15,5% na szkoły zawodowe, 12,3% na licea ogólnokształcące i 11,1% na przedszkola.

Na transport i łączność wydano z budżetów miast na prawach powiatu łącznie 585,7 mln zł (19,1% wydatków ogółem), tj. o 10,7% więcej niż przed rokiem (*w Polsce: udział 20,3%; wzrost o 12,9%*). Największy udział zanotowano w Bydgoszczy (23,1%), a najniższy we Włocławku (12,6%). Z łącznej kwoty na transport i łączność 56,1% przeznaczono na wydatki bieżące (w tym 90,8% na zakup materiałów i usług), a 43,4% na inwestycje. Na drogi publiczne i autostrady płatne wydano 57,8% środków.

Na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (działy których środki stanowiły 15,7% nakładów ogółem) wydano 480,9 mln zł, czyli o 8,2% więcej niż w 2009 r. (*w Polsce: udział 12,1%; wzrost o 6,4%*). Najwyższy udział zanotowano w Grudziądzu – 22,7%, a najniższy w Toruniu – 13,5%. Prawie wszystkie środki (99,0%) zaliczały się do bieżących, z czego 56,3% przeznaczono na świadczenia na rzecz osób fizycznych. Na domy pomocy społecznej miasta wydały średnio 9,2% z tych środków, na ośrodki pomocy społecznej – 7,2%, a na placówki opiekuńczo-wychowawcze – 6,9%.

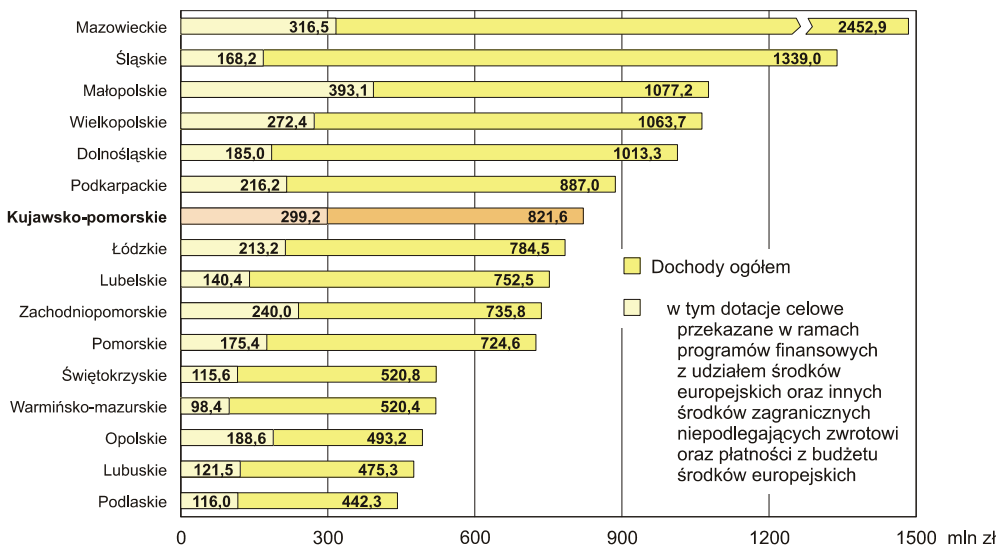
Wszystkie miasta na prawach powiatu zamknęły rok budżetowy 2010 łącznym **deficytem** w wysokości 290,3 mln zł, czyli o 61,7% większym niż przed rokiem. Relacja deficytu do dochodów wyniosła średnio 10,4%. W badanym roku najwyższy deficyt przypadający na 1 mieszkańca zanotowano we Włocławku – 463,05 zł; w Toruniu deficyt wyniósł 416,65 zł, w Bydgoszczy – 334,88 zł i w Grudziądzu – 311,61 zł.

BUDŻET SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

W 2010 r. **dochód** samorządu województwa kujawsko-pomorskiego wyniósł 821,6 mln zł i w porównaniu z ub. rokiem zmniejszył się o 13,7% (*w Polsce o 27,9% mniejszy*). *Spośród wszystkich województw kujawsko-pomorskie uplasowało się na 7 miejscu pod względem poziomu osiągniętych dochodów.* W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochód samorządu województwa w 2010 r. wyniósł 397,00 zł i był niższy o 13,7% w stosunku do poprzedniego roku (*w kraju 369,34 zł; spadek o 27,9%*). *Pod względem wysokości dochodu przypadającego na 1 mieszkańca Kujawsko-Pomorskie zajęło 7 miejsce w rankingu województw.*

Znaczną część, bo 48,7% ogólnych dochodów budżetu województwa, stanowiły dotacje, których kwota wyniosła 400,0 mln zł i była o 18,6% niższa niż w poprzednim roku (*w Polsce: udział 38,7%; spadek o 47,7%*). *Tylko w 3 województwach: opolskim, małopolskim i zachodniopomorskim udział dotacji w dochodach ogółem był wyższy niż w województwie kujawsko-pomorskim.* Największy udział w ogólnej kwocie dotacji (74,8%; 36,4% dochodów ogółem) stanowiły dotacje celowe, przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, które wyniosły 299,2 mln zł (o 30,0% mniej niż przed rokiem, kiedy określane były jako dotacje rozwojowe). W porównaniu z 2009 r. najbardziej wzrosły (o 309,5%) dota-

**DOCHODY BUDŻETU SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
NA TŁE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2010 R.**

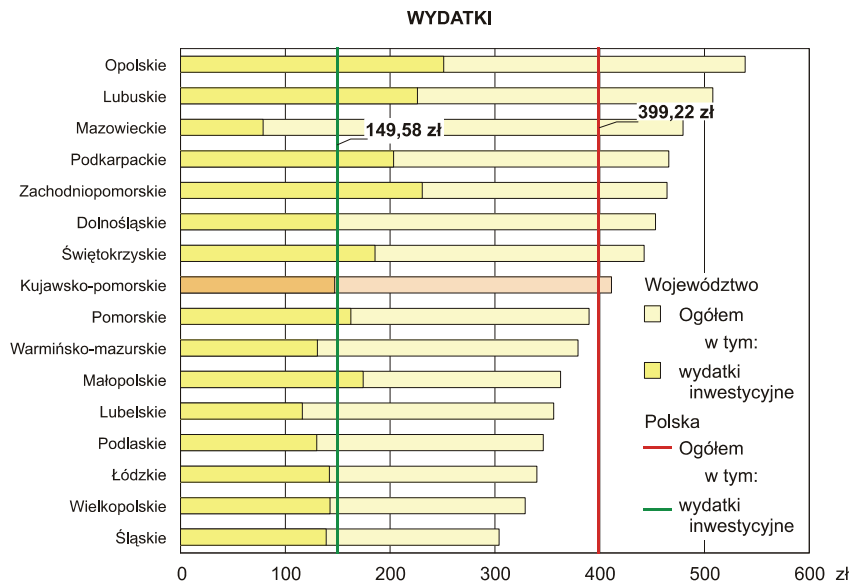
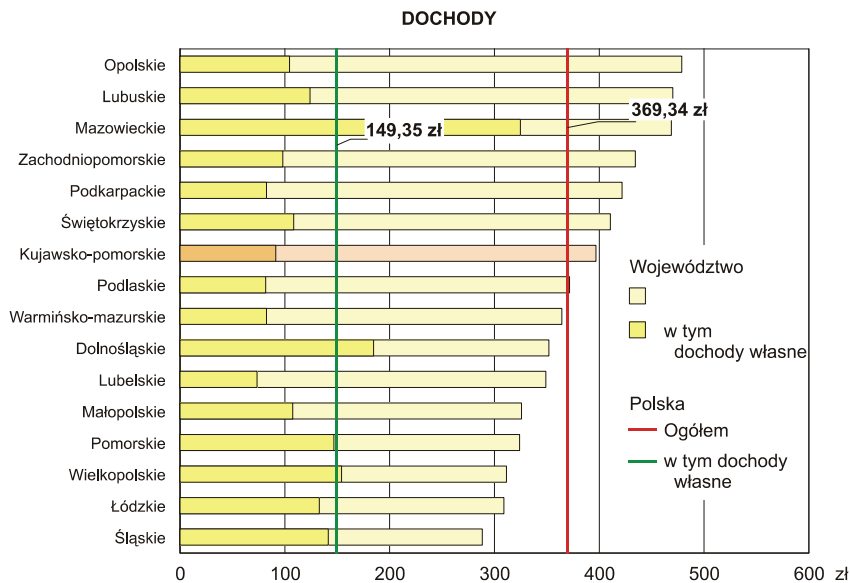
cje celowe z budżetu państwa z zakresu administracji rządowej na inwestycje. Z kolei najbardziej spadły (o 34,8%) dotacje celowe z budżetu państwa realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Subwencja ogólna w analizowanym okresie wyniosła 233,0 mln zł, co stanowiło 28,4% dochodów ogółem i spadła o 1,1% w skali roku (*w Polsce: udział 20,9%; wzrost o 5,4%*). *W 6 województwach udział subwencji ogólnej był wyższy niż w Kujawsko-Pomorskim.* Największą kwotę, wyższą niż przed rokiem o 12,7%, przeznaczono na część wyrównawczą – 115,9 mln zł (49,7% subwencji ogólnej; 14,1% dochodów ogółem). W 2010 r. samorząd województwa nie otrzymał środków na uzupełnienie subwencji ogólnej, dodatkowo zmniejszono w porównaniu z 2009 r. (o 17,1%) kwotę subwencji regionalnej.

W 2010 r. dochody własne województwa wyniosły 188,6 mln zł, co stanowiło 23,0% dochodów ogółem. W stosunku do 2009 r. były one niższe o 16,2% (*w Polsce: udział 40,4%; spadek o 9,7%*). *W 9 województwach udział dochodów własnych był wyższy niż w Kujawsko-Pomorskim.* Największy udział w ogólnej kwocie dochodów własnych (68,2%) miały dochody z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych – 128,7 mln zł, czyli o 13,8% mniej niż przed rokiem (15,7% dochodów ogółem). Wśród dochodów własnych, większe o 14,5% niż przed rokiem były tylko dochody z majątku. Największy spadek (aż o 98,7%) dotyczył środków na dofinansowanie własnych zadań pozyskanych z innych źródeł.

W analizowanym roku **wydatki** samorządu województwa osiągnęły poziom 850,8 mln zł, co oznacza spadek o 12,7% w stosunku do ub. roku (*w kraju spadek o 25,5%*). *Kujawsko-Pomorskie zajęło 9 miejsce wśród województw pod względem wysokości całkowitych wydatków.*

BUDŻETY SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW NA 1 MIESZKAŃCA W 2010 R.

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca wyniosły 411,11 zł (w kraju 399,22 zł) i były niższe o 12,7% niż w 2009 r. (w kraju spadek o 25,6%). W 7 województwach wydatki na 1 mieszkańca były wyższe niż w województwie kujawsko-pomorskim.

Wydatki bieżące pochłonęły 529,7 mln zł i było to 62,3% wydatków ogółem; ich poziom w skali roku się nie zmienił (*w Polsce: udział 61,0%; roczny spadek o 11,5%*). *W budżetach 5 województw wydatki bieżące miały większy udział. Największą kwotę przeznaczono na dotacje – 174,4 mln zł (32,9% wydatków bieżących i 20,5% wydatków ogółem), jednak w porównaniu z 2009 r. ich wartość zmniejszyła się o 31,5%. Na zakup materiałów i usług przeznaczono 162,5 mln zł (30,7% wydatków bieżących i 19,1% wydatków ogółem); ta grupa wydatków bieżących wzrosła najbardziej w skali roku, bo o 39,9%. Największy spadek zanotowano w przypadku świadczeń na rzecz osób fizycznych – o 61,2%.*

Wydatki majątkowe osiągnęły poziom 321,1 mln zł, czyli stanowiły 37,7% udziału w całkowitych wydatkach samorządu województwa i w porównaniu z 2009 r. spadły o 27,8% (*w Polsce: udział 39,0%; spadek o 40,3%*). *Udział wydatków majątkowych w 10 województwach był wyższy niż w Kujawsko-Pomorskim. Większość wydatków majątkowych, bo 94,8%, samorząd województwa przeznaczył na inwestycje, których wartość w 2010 r. wyniosła 304,5 mln zł, a spadła w skali roku o 31,2%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki inwestycyjne osiągnęły poziom 147,14 zł, czyli o 31,2% niższy niż w 2009 r. Tym samym Kujawsko-Pomorskie znalazło się na 9 miejscu w rankingu województw; w Polsce średnie wydatki samorządu województwa na 1 mieszkańca wyniosły 149,58 zł, czyli o 41,1% mniej niż przed rokiem).*

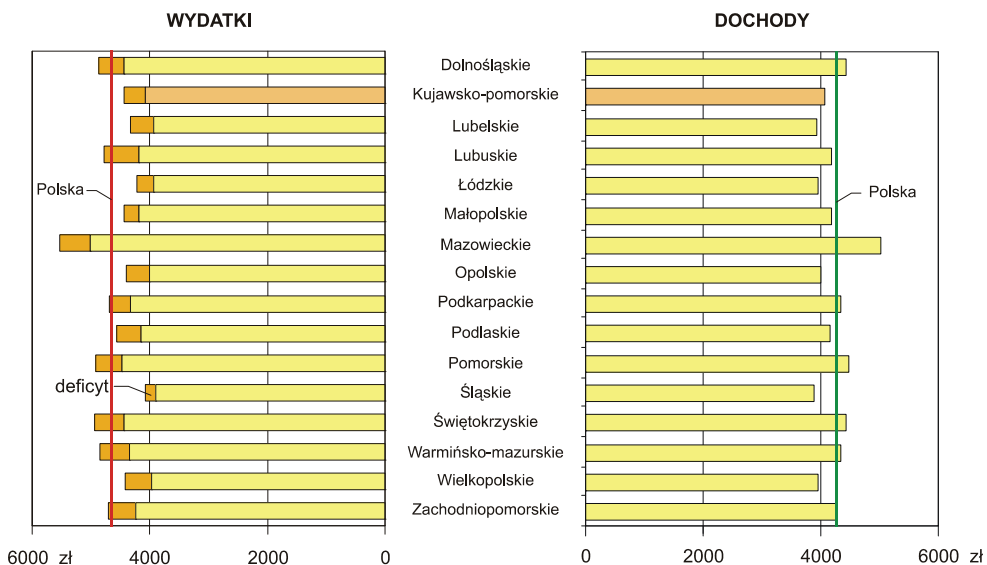
Analizując wydatki budżetu województwa według działów najwięcej (37,0% udziału) przeznaczono na transport i łączność – 314,7 mln zł, tj. o 13,1% mniej niż w ub. roku (*w Polsce: udział 39,1%; spadek o 3,0%; w 11 województwach udział wydatków na transport i łączność był wyższy*). Większość wydatków – 62,1% udziału – przeznaczono na drogi publiczne wojewódzkie. Wydatki majątkowe stanowiły 54,4% ogółu środków.

Na administrację publiczną przeznaczono 10,5% wydatków ogółem. Na ten cel wydano 89,7 mln zł; było to o 36,2% więcej niż przed rokiem (*w kraju: udział 9,0%; wzrost o 12,9%; w budżetach 3 województw: podlaskiego, warmińsko-mazurskiego i łódzkiego udział był wyższy niż w województwie kujawsko-pomorskim*). Większość środków (75,7%) pokryło wydatki bieżące.

Trzecim działem klasyfikacji budżetowej pod względem udziału przeznaczonych środków w wydatkach ogółem była kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (85,8 mln zł; 10,1% wydatków ogółem), na którą wydano o 17,5% więcej niż przed rokiem (*w Polsce: udział 8,5%; spadek o 17,5%; w 4 województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i łódzkim zanotowano wyższy udział niż w Kujawsko-Pomorskim*). Wydatki bieżące stanowiły 95,9% wszystkich środków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Z ogólnej sumy wydatków 28,0% przeznaczono na finansowanie teatrów, 19,4% – na biblioteki, 9,4% – na filharmonie, orkiestry, chóry i kapele, a 8,2% – na domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby.

Budżet samorządu województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r. został zamknięty **deficytem** wynoszącym 29,2 mln zł, czyli o 30,2% większym niż przed rokiem. Relacja deficytu do dochodów wyniosła 3,6%. W badanym roku na 1 mieszkańca przypadło 14,11 zł deficytu. *Jedynie samorząd województwa podlaskiego zamknął budżet nadwyżką. Niższy deficyt niż w Kujawsko-Pomorskiem wypracowały samorządy województw: lubelskiego i warmińsko-mazurskiego.*

BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2010 R.

II. EMPIRYCZNA OCENA ROZWOJU POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2009 R.

Przedmiotem niniejszej oceny są budżety powiatów i miast na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego w 2010 r., co stanowi kontynuację analizy przeprowadzonej w poprzednich edycjach niniejszej publikacji poświęconej budżetom jednostek samorządów terytorialnych w latach 2007-2009. W skład województwa kujawsko-pomorskiego wchodzi 19 powiatów: aleksandrowski, brodnicki, bydgoski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, inowrocławski, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, sępoleński, świecki, toruński, tucholski, wąbrzeski, włocławski, żniński, a także 4 miasta na prawach powiatu: Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń i Włocławek^a.

Budowa względnego syntetycznego wskaźnika poziomu rozwoju powiatów i miast na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego obejmowała, tak jak poprzednio^b, dane empiryczne 13 zmierzających opisujących budżety tych jednostek (Tabl. 1). Dane empiryczne pochodzą z zasobów informacyjnych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy. Badanie umożliwiło skonstruowanie częściowych i ogólnych wskaźników syntetycznych dla wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu. Uzyskane wyniki zamieszczone zostały w Tabl. 1.

W 2010 r. wskaźnik syntetyczny budżetów powiatów przyjmował wartości w przedziale od 20,1 do 78,7 (przed rokiem – od 18 do 92). Średnia wartość wskaźnika liczona dla województwa kujawsko-pomorskiego wyniosła 45,0 (przed rokiem – 43).

Na podstawie metody trzech średnich wyodrębniono 4 grupy poziomu rozwoju powiatów, i tak od najwyższego:

- grupa I obejmuje miasta na prawach powiatu: Toruń, Włocławek, Grudziądz, Bydgoszcz (podobnie jak w 2009 r.),
- grupę II stanowią powiaty: bydgoski, włocławski, inowrocławski, świecki, golubsko-dobrzyński, aleksandrowski (w 2009 r. do tej grupy zakwalifikowały się powiaty: włocławski, inowrocławski, bydgoski, golubsko-dobrzyński, chełmiński),
- grupa III obejmuje powiaty: grudziądzki, lipnowski, nakielski, rypiński, tucholski, chełmiński, toruński, żniński (w 2009 r. do tej grupy należały powiaty: wąbrzeski, grudziądzki, lipnowski, toruński, brodnicki, nakielski, rypiński, tucholski),
- grupa IV to powiaty: brodnicki, mogileński, radziejowski, wąbrzeski, sępoleński (w 2009 r. do tej grupy zakwalifikowały się powiaty: świecki, mogileński, żniński, aleksandrowski, radziejowski, sępoleński).

^a Wykaz identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego kraju. Podział terytorialny z dnia 1. 01. 2010, s. 24-31.

^b Dobór zmiennych w niniejszej publikacji, tak, jak i w latach 2008 i 2009, został zaczerpnięty z opracowania: *Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie kujawsko-pomorskim w 2007 r.*, s. 13-15.

Tab. 1 Wskaźniki rozwoju powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie budżetów w 2010 r.

POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU	Dochody na 1 mieszkańca	Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów	Udział wpływów z podatku dochodo- wego od osób fizycznych w ogólnej kwocie dochodów	Udział w dochodach z podatku dochodo- wego od osób prawnych w ogólnej kwocie dochodów	Relacja wydatków inwestycyj- nych do ogólnej kwoty dochodów	Saldo dochodów i wydatków na 1 mieszkańca	Wydatki na 1 mieszkańca	Udział wydatków na wynagrodze- nia w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków na składki ubezpieczeń społecznych i Fundusz Pracy w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków dotyczących zakup materiałów i usług w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków dotyczących obsługi długu publicznego w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków inwesty- cyjnych w ogólnej kwocie wydatków	Wydatki inwesty- cyjne na 1 mieszkańca	Wskaźnik rozwoju	Lokata
	SYMULANTA	SYMULANTA	SYMULANTA	SYMULANTA	SYMULANTA	SYMULANTA	SYMULANTA	DESTYMULANTA	DESTYMULANTA	DESTYMULANTA	DESTYMULANTA	SYMULANTA	SYMULANTA		
M. Toruń	0,915	0,950	0,766	1,000	0,891	0,172	0,903	1,000	1,000	0,699	0,045	0,893	1,000	78,7	1
M. Włocławek	1,000	0,844	0,530	0,948	0,773	0,000	1,000	0,748	0,703	0,634	0,091	0,770	0,958	69,2	2
M. Grudziądz	0,904	0,561	0,428	0,499	0,538	0,244	0,885	0,828	0,757	0,493	0,500	0,552	0,642	60,2	3
M. Bydgoszcz	0,841	1,000	0,850	0,964	0,364	0,269	0,826	0,791	0,730	0,157	0,227	0,364	0,428	60,1	4
Bydgoski	0,000	0,679	1,000	0,368	0,722	0,933	0,000	0,712	0,676	0,269	1,000	0,787	0,112	55,8	5
Włocławski	0,078	0,255	0,153	0,046	0,905	0,934	0,068	0,867	0,811	0,704	0,955	1,000	0,217	53,8	6
Inowrocławski	0,123	0,225	0,257	0,335	1,000	0,672	0,142	0,544	0,541	0,745	0,636	0,975	0,288	49,9	7
Świecki	0,080	0,293	0,269	0,559	0,641	0,953	0,068	0,582	0,568	0,574	0,682	0,716	0,155	47,2	8
Golubsko-dobrzyński	0,088	0,135	0,145	0,105	0,931	0,730	0,103	0,586	0,730	0,678	0,591	0,917	0,233	45,9	9
Aleksandrowski	0,085	0,206	0,182	0,193	0,695	0,860	0,084	0,482	0,676	0,763	0,818	0,734	0,172	45,8	10
Grudziądzki	0,008	0,157	0,248	0,237	0,697	0,978	0,002	0,913	0,811	0,000	0,864	0,793	0,114	44,8	11
Lipnowski	0,201	0,002	0,000	0,047	0,218	0,718	0,204	0,962	1,000	1,000	1,000	0,214	0,090	43,5	12
Nakielski	0,092	0,162	0,180	0,131	0,802	0,701	0,110	0,461	0,568	0,678	0,455	0,777	0,205	40,9	13
Rypiński	0,096	0,105	0,151	0,150	0,681	0,778	0,104	0,256	0,297	0,663	1,000	0,688	0,177	39,6	14
Tucholski	0,179	0,215	0,034	0,083	0,933	0,601	0,199	0,502	0,568	0,589	0,000	0,903	0,324	39,5	15
Chełmiński	0,113	0,054	0,157	0,090	0,485	1,000	0,092	0,361	0,405	0,861	0,773	0,558	0,136	39,1	16
Toruński	0,032	0,439	0,417	0,197	0,451	0,872	0,036	0,479	0,405	0,448	0,727	0,469	0,084	38,9	17
Żniński	0,100	0,168	0,144	0,272	0,489	0,971	0,083	0,344	0,351	0,522	0,636	0,552	0,129	36,6	18
Brodnicki	0,047	0,248	0,296	0,329	0,315	0,989	0,035	0,242	0,297	0,537	0,909	0,361	0,063	35,9	19
Mogileński	0,167	0,032	0,100	0,240	0,440	0,951	0,146	0,270	0,189	0,504	0,955	0,492	0,152	35,7	20
Radziejowski	0,145	0,000	0,037	0,000	0,349	0,907	0,131	0,151	0,216	0,492	0,909	0,380	0,112	29,5	21
Wąbrzeski	0,080	0,156	0,216	0,888	0,000	0,990	0,063	0,151	0,216	0,441	0,045	0,000	0,000	25,0	22
Sępoleński	0,138	0,127	0,027	0,104	0,068	0,964	0,118	0,000	0,000	0,552	0,409	0,076	0,026	20,1	23

GRUPA	Dochody na 1 mieszkańca w zł	Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów	Udział wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w ogólnej kwocie dochodów	Udział wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych w ogólnej kwocie dochodów	Relacja wydatków inwestycyjnych do ogólnej kwoty dochodów	Saldo dochodów i wydatków na 1 mieszkańca w zł	Wydatki na 1 mieszkańca w zł	Udział wydatków na wygnagrodzenia w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków na składki ubezpieczeń społecznych i Fundusz Pracy w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków dotyczących zakupu materiałów i usług w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków dotyczących obsługi długu publicznego w ogólnej kwocie wydatków	Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków	Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w zł	Wskaźnik rozwoju
I grupa	3648,58	55,09	20,01	1,46	22,30	-381,55	4030,13	30,26	4,95	19,43	1,73	20,15	820,97	67,1
II grupa	834,30	29,38	12,93	0,46	27,51	-60,16	894,46	35,84	5,43	16,78	0,48	25,70	232,15	49,7
III grupa	924,39	22,91	9,10	0,26	20,90	-69,50	993,90	38,30	5,86	17,35	0,70	19,48	191,34	40,4
IV grupa	967,10	20,52	8,38	0,54	10,11	-6,35	973,45	48,04	7,22	19,23	0,78	10,03	100,38	29,2
OGÓŁEM	1383,94	29,67	11,84	0,58	20,52	-107,61	1491,55	38,38	5,89	17,97	0,84	19,16	291,71	45,0

[illegible]

Porównując średnie wartości cech w powiatach (Tabl. 2) dokonano charakterystyki poszczególnych grup powiatów i miast na prawach powiatów:

- **grupa I** (wysoki poziom rozwoju) – powiaty znajdujące się w tej grupie charakteryzują się najwyższym poziomem dochodów na 1 mieszkańca oraz najwyższym udziałem: dochodów własnych, podatków CIT i PIT w ogólnej kwocie dochodów, inwestycji w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz najniższym poziomem wydatków poniesionych na: wynagrodzenia, składki ubezpieczeń społecznych i Fundusz Pracy. Korzystna dla rozwoju powiatów pod względem budżetów jest relacja wydatków inwestycyjnych do ogólnej kwoty dochodów, jak również udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków (choć wartości tych zmiennych są wyższe w II grupie). Najwyższa jest także wartość zmiennej destymulującej – udział wydatków dotyczących obsługi długu publicznego w ogólnej kwocie wydatków jest dwukrotnie wyższy średnia dla województwa,
- **grupa II** (średni poziom rozwoju) – powiaty odznaczające się najniższym dochodem na 1 mieszkańca, wydatkami na 1 mieszkańca i udziałem wydatków przeznaczonych na obsługę długu publicznego. Najwyższa jest natomiast wartość relacji wydatków inwestycyjnych do ogólnej kwoty dochodów i udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków (o 34% wyższy od przeciętnej wartości tej zmiennej w województwie). Wskazuje to, że powiaty o średnim poziomie rozwoju są obszarami, na których realizuje się najwięcej inwestycji w całym województwie,
- **grupa III** (niski poziom rozwoju) – powiaty charakteryzujące się dość wysokim udziałem wydatków na wynagrodzenia i wydatków na składki ubezpieczeń społecznych i Fundusz Pracy oraz najniższym udziałem podatku CIT w ogólnej kwocie dochodów,
- **grupa IV** (bardzo niski poziom rozwoju) – powiaty, które charakteryzują się najniższą wartością zmiennej relacja wydatków inwestycyjnych do ogólnej kwoty dochodów, najniższym udziałem wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków i inwestycji na 1 mieszkańca, najniższym udziałem wpływów z podatku PIT w ogólnej kwocie dochodów oraz najwyższym udziałem wydatków na wynagrodzenia, składki ubezpieczeń społecznych i Fundusz Pracy w ogólnej kwocie wydatków.

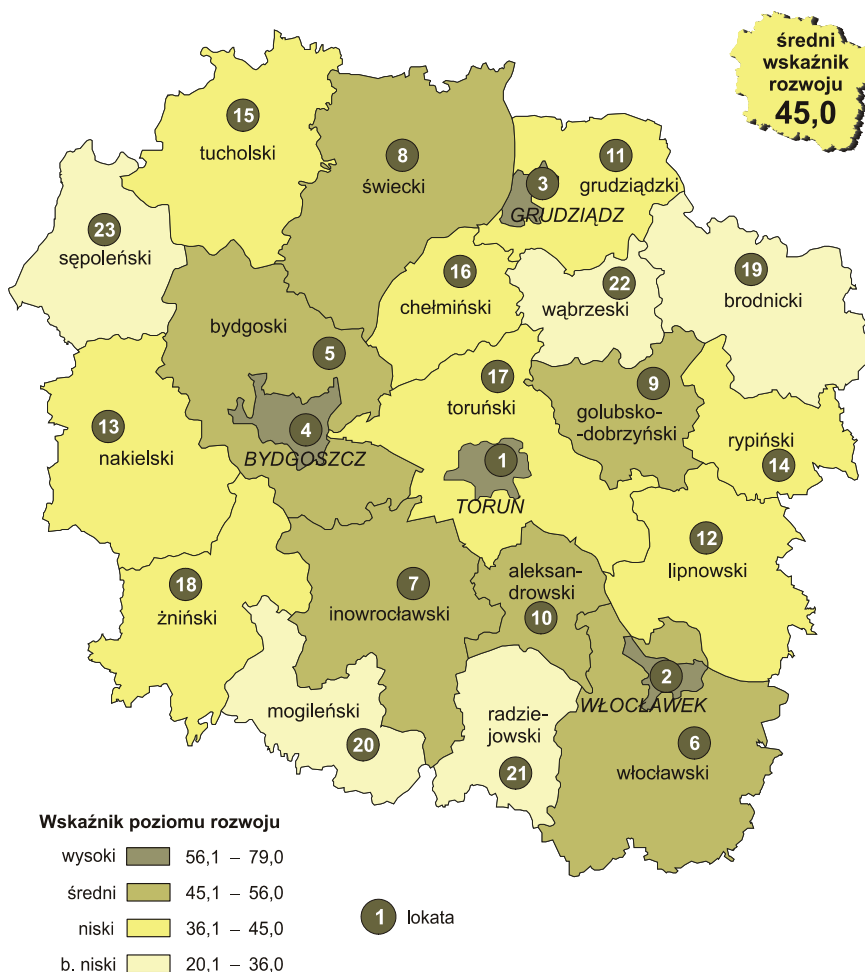
Najwyższe wskaźniki rozwoju, oparte w badanym okresie na finansach jednostek samorządu terytorialnego w województwie kujawsko-pomorskim, wystąpiły w miastach na prawach powiatu: pierwszą lokatę w klasyfikacji zajął Toruń z wartością wskaźnika rozwoju 78,7 (przed rokiem 92, w 2008 r. – 81); drugie miejsce zajął Włocławek ze wskaźnikiem o wartości 69,2 (przed rokiem 73, w 2008 r. – 64); Grudziądz uplasował się na miejscu trzecim z wynikiem wskaźnika rozwoju 60,2 (przed rokiem 66, w 2008 r. – 79); w Bydgoszczy wskaźnik był nieco niższy niż w Grudziądzu i wyniósł 60,1 (przed rokiem 61, w 2008 r. – 70). Wszystkie miasta na prawach powiatu znalazły się w I grupie, a więc posiadają największy potencjał rozwoju. Stanowi to dobrą prognozę na przyszłość tych miast, choć, jak widać, wartości wskaźników zmieniają się nieregularnie, co utrudnia przewidywanie tempa i kierunku ich rozwoju w zakresie budżetów.

Znacznie większe dysproporcje w wartości wskaźników syntetycznych odnotowano między pozostałymi powiatami (Tabl. 1). W 2010 r., podobnie jak przed rokiem, rozstęp między skrajnymi wartościami wskaźnika syntetycznego wynosił 35,7 pkt. Bezwzględnie najniższy wskaźnik po raz kolejny zanotowano

w powiecie sępoleńskim. W 2010 r. ukształtował się na poziomie 20,1 i w porównaniu do roku poprzedniego wzrósł o 2,1 pkt. Nadal zaznacza się wyraźny podział na centrum i peryferie województwa – najwyższe wartości wskaźnika syntetycznego zanotowano w powiatach będących regionalnymi ośrodkami władzy i w powiatach położonych w pobliżu geograficznego centrum województwa, zaś cztery z pięciu powiatów z grupy IV to powiaty przygraniczne województwa, tj. brodnicki, mogileński, radziejowski i sępoleński.

Polaryzację powiatów dostrzec można także porównując wybrane powiaty – Toruń, miasto na prawach powiatu o najwyższej wartości wskaźnika syntetycznego, otoczony jest terenem powiatu toruńskiego, dla którego wskaźnik syntetyczny wyniósł zaledwie 38,9 (zajmuje przedostatnią lokatę wśród powiatów z III grupy). Wartość wskaźnika dla powiatu toruńskiego jest tylko o 3,0 pkt wyższa niż wskaźnik pierwszego powiatu z IV grupy). Powiaty o niskim stopniu rozwoju (III grupa) koncentrują się również na terenach przygranicznych (grudziądzki, lipnowski, nakielski, rypiński, tucholski, żniński), zaś większość powia-

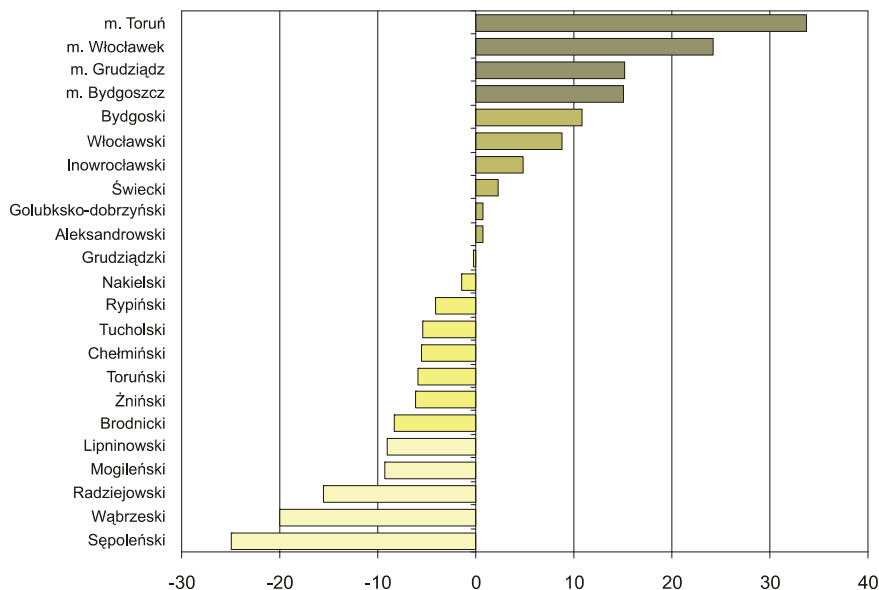
OCENA ROZWOJU POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU OPARTA NA BUDŻETACH TYCH JEDNOSTEK

tów z II grupy (aleksandrowski, bydgoski, golubsko-dobrzyński, inowrocławski, świecki) leży bliżej geograficznego i administracyjnego centrum województwa. Wyjątek stanowią powiaty: włocławski (leżący przy granicy województwa powiat zaklasyfikowany do II grupy) i położony centralnie powiat chełmiński (III grupa, tj. powiaty o niskim poziomie rozwoju w zakresie budżetu).

Wykres 1 prezentuje odchylenie wartości wskaźnika rozwoju powiatów i miast na prawach powiatu od średniego wskaźnika rozwoju w województwie. Wartość wskaźnika rozwoju Torunia jest wyższa od średniej o 33,7 pkt, a ostatni w rankingu powiat sępoleński notuje wartość wskaźnika o 24,9 pkt niższą od średniej dla województwa. Poniżej średniej wartości wskaźnika rozwoju w zakresie budżetów dla województwa znalazły się wszystkie powiaty z III i IV grupy (13 powiatów), natomiast wszystkie powiaty z grupy I i II (10 powiatów, w tym wszystkie miasta na prawach powiatu w województwie) odnotowały wartości wskaźnika rozwoju wyższe niż przeciętna dla województwa.

ODCHYLENIE WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW ROZWOJU POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU OD ŚREDNIEJ WARTOŚCI WSKAŹNIKA ROZWOJU W WOJEWÓDZTWIE W 2010 R.

Zmiany w klasyfikacji poszczególnych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego do czterech grup charakteryzujących budżety tych jednostek samorządu terytorialnego w 2010 r. w porównaniu z 2009 r. dotyczą powiatów: aleksandrowskiego, świeckiego (w obu przejście z grupy IV do II), żnińskiego (przejście z grupy IV do III), chełmińskiego (przejście z grupy II do III), brodnickiego i wąbrzeskiego (w obu odnotowano zmianę z grupy III na IV).

W przypadku pierwszej grupy powiatów, tych, których zmiana oznaczała poprawę sytuacji budżetowej, zanotowano wzrost wartości zmiennych opisujących wydatki inwestycyjne: udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków oraz wzrost wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca. Podobnie, we wszystkich trzech powiatach zanotowano pozytywne zmiany w relacji wydatków inwestycyjnych

do ogólnej kwoty dochodów oraz saldzie dochodów i wydatków na 1 mieszkańca każdego z powiatów. Rolę tych czterech zmiennych w polepszaniu sytuacji budżetowej powiatów potwierdza fakt, że analogiczne zmiany notowano w tych trzech powiatach w każdym kolejnym roku, począwszy od 2007 r. (por. poprzednie edycje niniejszej publikacji).

Wydaje się, że głównym czynnikiem hamującym rozwój w zakresie budżetów powiatów, które zmieniły przynależność z IV do II grupy, może być malejący udział wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w ogólnej kwocie dochodów. Wartość tej zmiennej zmniejszyła się w skali roku zarówno w powiecie świeckim, jak i żnińskim; w powiecie aleksandrowskim natomiast, mimo niewielkiego wzrostu w 2010 r. w porównaniu z 2009 r., utrzymuje się na bardzo niskim poziomie – w każdym powiecie udział wpływów z PIT stanowił w analizowanym roku mniej niż 11, 8% ogólnej kwoty dochodów czyli mniej niż przeciętnie w województwie. Ponadto należy zauważyć, że w powiecie żnińskim spadał udział wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych w ogólnej kwocie dochodów, co przy najniższych wpływach z PIT w ogólnej kwocie dochodów spośród trzech omawianych tu powiatów (8,6% ogólnej kwoty dochodów) może spowodować zahamowanie dotychczasowej poprawy sytuacji budżetowej. Wśród trzech omawianych powiatów, powiat aleksandrowski wyróżniał się niskim udziałem wydatków na obsługę długu publicznego w ogólnej kwocie wydatków. Wartość tej zmiennej po standaryzacji wskazuje, że wydatki te były tam niższe niż średnio w II grupie, do której powiat został zaklasyfikowany w 2010 r.

W przypadku powiatów: chełmińskiego (przejście z II do III grupy) oraz brodnickiego i wąbrzeskiego (w obu przypadkach – z III do IV grupy) nie można wyróżnić jednolitego schematu zmiany sytuacji budżetowej. Warto jednak zwrócić uwagę na udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków, czyli zmienną, która jak wynika z wcześniejszej analizy na podstawie przyjętych założeń, silnie wpływa na poprawę sytuacji budżetowej. W powiecie chełmińskim wartość tej zmiennej od 2007 r. systematycznie spada, co powoduje przesunięcie powiatu sytuującego się jeszcze w 2007 r. na piątym miejscu w województwie i pierwszym wśród powiatów drugiej grupy^c. Sytuację w tym powiecie potwierdza także zmieniająca się relacja wydatków inwestycyjnych do ogólnej kwoty dochodów oraz niskie wydatki i wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu. Bardzo niskie wydatki i wydatki inwestycyjne zanotowano także w powiatach brodnickim i wąbrzeskim. W tym ostatnim dodatkowo niekorzystnie przedstawia się relacja wydatków inwestycyjnych do ogólnej kwoty dochodów (najniższa wartość zmiennej wśród wszystkich powiatów województwa). W powiecie brodnickim z kolei dość korzystnie – w porównaniu do innych powiatów, zarówno z grupy II, III, jak i IV – przedstawia się udział wpływów z podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych w ogólnej kwocie dochodów. W powiecie wąbrzeskim zaś wyraźnie widać rozróżnienie omawianych zmiennych – niższy niż przed rokiem (wartości zmiennej standaryzowanej: 0,216 w 2010 r., 0,299 – w 2009 r.; dla porównania – 0,139 w 2008 r.) udział wpływów z podatków dochodowych od osób fizycznych towarzyszy znacząco wyższemu udziałowi wpływów od osób prawnych (wartość zmiennej standaryzowanej w 2009 r. – 0,752, w 2010 r. – 0,888). Wpływy te jednak nie wiążą się z inwestycjami w powiecie – udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków jest najniższy w województwie (3,1% w 2010 r., co w zmiennych standaryzowanych kształtuje się na poziomie bliskim zera). Warto jednak zwrócić uwagę, że od 2007 r. w powiatach chełmińskim, brodnickim i wąbrzeskim

^c *Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie kujawsko-pomorskim w 2007 r.*, s. 26.

zmniejszyła się wartość zmiennych destymulujących: spadł udział wydatków na wynagrodzenia w ogólnej kwocie wydatków oraz na składki ubezpieczeń społecznych i Fundusz Pracy.

Z analizy przeprowadzonej na podstawie przyjętych założeń wynika, że spośród zmiennych przyjętych do empirycznej oceny sytuacji budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie kujawsko-pomorskim największy wpływ na zmianę sytuacji miały inwestycje.